

ร่วมเรียนรู้

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

และเกษตรทฤษฎีใหม่

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

“ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นเสมือนรากฐานของชีวิต
รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็ม
ที่ถูกตอกรอรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง
สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม
แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็มและลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป ”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ
จากวารสารชัยพัฒนา ประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

“เราใช้หลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นำในการพัฒนา
ระบบเศรษฐกิจควบคู่กับ **กลไกประชารัฐ**”

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี
รายการ ดินความสุขให้คนในชาติ

29 เมษายน 2559

● คำนำ

จากนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งมั่นเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน สังคมและประเทศชาติ ด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้เป็นกลไกการขับเคลื่อนนโยบาย การดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม นำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน รวมถึงความมีเสถียรภาพของประชาธิปไตย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาให้กับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาตลอดชีวิต ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปรัชญาคิดเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบุคคลที่เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเป็นการจัดการศึกษาเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน

เพื่อให้การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติสูงสุด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) การขับเคลื่อนโดยครู กศน. ตำบลที่ประจำศูนย์ฯ 7,424 ตำบล เป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ให้ความรู้และประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ เพื่อเป็นช่องทางในการสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชนได้เข้าถึงความรู้ตามความต้องการ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะช่วยสร้างศักยภาพในการพัฒนาประเทศอย่างรอบด้าน สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น “พออยู่ พอกินและพึ่งพาตนเอง” สร้างภูมิคุ้มกันเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งทั้งตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

13 มิถุนายน 2559

สารบัญ

บทนำ

1

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1

2

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่วิถีประชาชน

3

• ออกแบบชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

6

• เกษตรทฤษฎีใหม่ : วิถีง่าย ๆ คนไทยอยู่รอด

9

• ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ไม้ 5 ระดับ

10

• หญ้าแฝก : ต้นหญ้ามหัศจรรย์

13

• แก่ล้างดิน : ไม่แก่ล้างดี

13

• สมุนไพรกำจัดแมลงและศัตรูพืช

14

3

กศน. กับเศรษฐกิจพอเพียง : หนทางสู่ความสำเร็จ

ตัวอย่างผลงานในการกิจกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ : คลังปัญญา สร้างอาชีพ

17

• กระจับปี่ยวธราธิป

19

• กุ่ยฉายขาว

20

• การปลูกข้าวนาว่างต้นเดียวแบบประณีต

21

• ข้าวหอมมะลิ 105

22

• เศรษฐกิจพอเพียงสู่ 1 ไร่ 1 แสน

23

บัญชีครัวเรือน

24

ตัวอย่าง 11 จังหวัด 11 ศูนย์เรียนรู้ฯ กศน. ต้นแบบ

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลบ้านครึ่งใต้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

25

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลท่าประดู่ อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา

26

• การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน
กศน. อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์

27

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลคลองเรือ กศน. อำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

28

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

29

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

30

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบล อำเภอมีนบุรี จังหวัดขอนแก่น

31

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลหูล่อง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

32

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

33

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

34

• ศูนย์เรียนรู้ฯ ประจำตำบลบางเมืองใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

35

4

ร่วมกันพัฒนาคน ขยายผลอย่างยั่งยืน

• ความร่วมมือ กศน. กับ กอ.รมน. เดินหน้าสู่ประชาชน

36

บรรณานุกรม

46

ภาคผนวก

• ข้อมูลศูนย์เรียนรู้ฯ ในพื้นที่

48

บทนำ

กว่า 40 ปีล่วงมาแล้ว นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2517 ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ปวงชนชาวไทย เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล และเท่าทันกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก ผลจากกระแสของระบบทุนนิยมที่หลั่งไหลมารวดเร็วเกินไป ในขณะที่คนไทยยังขาดภูมิคุ้มกันชีวิต ได้ทิ้งร่องรอยความบอบช้ำไว้ในสังคมไทยแบบตั้งตัวไม่ทัน ช่วงเวลานี้จึงเป็นช่วงรอยต่อสำคัญในการฟื้นฟูและรักษาสภาพของความเป็นไทย โดยการปลูกหัวใจคนไทยให้เกิดความสำนึกรักแผ่นดินเกิด หวงแหนความเป็นชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่น เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชาติอีกครั้ง

พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นจุดเน้นในยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบ โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์บูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พ.ศ. 2557 - 2560 เพื่อใช้เป็นกรอบและแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกันและการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วน นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างต่อเนื่องโดยยึดหลักการสำคัญคือรู้จักพอประมาณ มีเหตุมีผล และมีภูมิคุ้มกันบนพื้นฐานของความรู้คู่คุณธรรม สอดคล้องกับหลักการพัฒนาตามพระราชดำริเรื่อง “เข้าใจ พัฒนา” สอดรับกับหลักปรัชญาการดำเนินงานของ

สำนักงาน กศน.ประจำปีงบประมาณ 2559 ซึ่งยึดเรื่องของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและปรัชญาคิดเป็น” ที่มีเป้าประสงค์ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปรัชญาคิดเป็น รวมถึงยุทธศาสตร์ในเรื่องของการสร้างอุดมการณ์ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และสร้างค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่มีจุดเน้นการดำเนินงาน ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากพระราชวงศ์ และส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งหมู่บ้านเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเสริมสร้างอุดมการณ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2558 ในการกำหนดแนวทางการรักษาความมั่นคงสถาบันหลักของชาติภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแนวทางที่ 1 คือ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับบทบาทและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อสังคมไทย และมอบหมายให้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในแนวทางที่ 2 คือ การส่งเสริมสนับสนุนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และขยายผลออกไปในวงกว้างเพื่อประโยชน์ของ

ประชาชนกับแนวทางทางที่ 3 คือ การส่งเสริมการเรียนรู้หลักการทำงานและแนวพระราชดำริให้ทุกภาคส่วนสามารถประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและการดำเนินชีวิต

นั่นคือ จุดเริ่มต้นของ “การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล” ภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงาน กศน. และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยมีวัตถุประสงค์ด้านการรักษาความมั่นคงสถาบันหลักของชาติให้บุคคลากรในสังกัดสำนักงาน กศน.ทุกระดับ และนักศึกษาประชาชนได้ตระหนักรู้และเกิดความภาคภูมิใจ ในการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและสู่ประชาชนอย่างแพร่หลาย เพื่อเข้าถึงคุณค่าและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยและการให้ความร่วมมือในการจัดตั้งหมู่บ้านเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพราะการที่จะพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนได้นั้น จำเป็นจะต้องมุ่งเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ สำหรับการเปิดศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล ในพื้นที่ กศน.ตำบล จำนวน 7,424 แห่งทั่วประเทศ นับเป็นการเริ่มต้นการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติพร้อมกันอย่างเป็นทางการในวันที่ 13 มิถุนายน 2559

“ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล” จำนวน 7,424 แห่งทั่วประเทศเกิดขึ้นเพื่อสนับสนุนแนวทางในการเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่รวมทั้งหลักการทรงงาน เพื่อสร้างสำนึกความหวงแหนสถาบันหลักของชาติและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านกลไกทางการศึกษาของ กศน. โดยให้บุคลากร

นักศึกษา กศน. และประชาชน ได้ตระหนักรู้ เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเห็นความสำคัญในความเป็นชาติ ศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักการทรงงานและแนวพระราชดำริ ตลอดจนให้ความร่วมมือส่งเสริมให้สถานศึกษาได้มีการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทในชุมชน โดยประสานงานและให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ในการดำเนินงานขับเคลื่อน เผยแพร่องค์ความรู้ให้เกิดการจัดการความรู้ของชุมชนในรูปแบบชุมชนศึกษา และสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในระดับพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่คนไทยควรยึดถือเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ อันเป็นเป้าหมายในการบูรณาการความรู้ไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ กศน.ตำบล เป็นฐานแบบมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เพื่อให้ประชาชนทุกช่วงวัยมีโอกาสได้รับการศึกษา ให้มีความรู้ ทักษะ ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ประกอบอาชีพ และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาสังคมและชุมชนอย่างต่อเนื่อง อันจะนำชุมชน สังคม และประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระปฐมบรมราชโองการแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นเครื่องยืนยันว่าในหลวงของปวงชนชาวไทยไม่เคยทอดทิ้งประชาชนของพระองค์ หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่พระองค์พระราชทานให้ จะนำพาคนไทยทุกคนทั้งระดับปัจเจก ระดับครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าไปสู่ความยั่งยืนอย่างสมดุล

1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่เกิดจากความห่วงใยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรชาวไทยทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมเพื่อชี้แนวทางการดำรงชีวิตของประชาชนในทุกกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ให้ดำเนินไปบนทางสายกลาง มีความพอเพียงและมีความพร้อมที่จะจัดการต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นทั้งหลักคิดและแนวทางปฏิบัติตนที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตด้วยหลัก 3 ประการ ได้แก่

1. ความพอประมาณ

ความพอประมาณสามารถเริ่มได้จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิมของตนเอง ชุมชนท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุดก่อนที่จะแสวงหาแหล่งทุน วัตถุดิบ สิ่งของหรือการบริการจากภายนอก และวางแผนการใช้้อย่างเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ไม่มากเกินไปจนเสียสุขภาพและไม่น้อยจนขาดแคลน แต่เป็นการใช้อย่างรู้คุณค่า ดูแลรักษาสิ่งที่มีและพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้น เน้นการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งจากภายในที่เรียกว่า “ระเบิดจากข้างใน” แล้วขยายเชื่อมโยงกับภายนอกเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยอาศัยความรู้ รอบคอบในการคิด วางแผน และตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมตั้งมั่นอยู่บนความซื่อสัตย์ สุจริต

สรุปหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ความมีเหตุผล

ความมีเหตุผลเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการตัดสินใจ ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรม มีการคิดพิจารณาและจัดเก็บข้อมูล อย่างเป็นระบบ รอบคอบ ดำเนินการอย่างสมเหตุผลและมี การแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้สติปัญญาอย่างมี คุณภาพและคุณธรรมควบคู่กันไป

3. การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง

การไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต นับว่าเป็นการ สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง เป็นการเตรียมความพร้อมรับความ เสี่ยงและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง และสามารถรับมือและปรับตัวได้อย่างทันท่วงที

เงื่อนไข ในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น มีส่วนประกอบคือความรู้และคุณธรรม โดยความรู้เป็นกลไก สำคัญที่จะก่อให้เกิดทักษะการใช้ชีวิต การประกอบอาชีพอย่าง มีคุณภาพ ถ้าหากประชาชนมีการแสวงหาความรู้ มีการจัดการ ความรู้อย่างเป็นระบบและต่อยอดความรู้ให้เกิดประโยชน์และ มีความรอบคอบในการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อคุณภาพ ชีวิตและการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ในการสร้างความเข้มแข็งของคน สังคมและประเทศชาติ ทั้งด้านความซื่อสัตย์สุจริตความอดทน ความเพียร และการใช้ สติปัญญาในการดำเนินชีวิตอันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน

เศรษฐกิจพอเพียง : การเดินทางของชีวิต

จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปแนวคิดและกระบวนการที่จะนำไปสู่การพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

ต้นทาง: คิดพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มิได้หมายความว่าเพียงแค่ว่าบุคคลพึ่งพาตนเองได้ (Self-Sufficiency) แต่มีความหมายรวมถึงการคิดอย่างพอเพียงเป็นการคิดอย่างมีพลวัต สามารถปรับเปลี่ยนพัฒนาได้ตามเหตุผล สอดคล้องเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถใช้ได้ทั้งกับบุคคล กลุ่มชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจ

สำหรับแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตโดยมีการพัฒนาตามลำดับขั้นดังนี้

ระดับที่หนึ่ง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานที่เน้นความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัว คือการที่สมาชิกในครอบครัวมีพอกิน มีอาหาร สามารถสนองความต้องการพื้นฐานหรือปัจจัยสี่ของครอบครัว พึ่งตนเองได้

ระดับที่สอง เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าคือยกระดับความพอเพียงเป็นระดับกลุ่ม มีการรวมตัว ทั้งความคิด ความร่วมมือ รัชชาผลประโยชน์ภายในชุมชน มีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนและแก้ปัญหาพร้อมกันสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

ระดับที่สาม เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้าไกลระดับสร้างเครือข่าย เน้นความร่วมมือระหว่างชุมชน กลุ่มองค์กร เอกชน หรือธุรกิจภายนอก โดยประสานงานให้ได้ประโยชน์ร่วมกัน

กลางทาง: การขยายผล

การน้อมนำองค์ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่วิปฏิบัติ เผยแพร่ หรือใช้ในจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในมิติต่างๆ ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ รวมทั้งการประกอบธุรกิจในอนาคตสามารถได้อย่างเหมาะสม

ปลายทาง: ความเข้มแข็ง มั่นคง และยั่งยืน

เมื่อบุคคล ประชาชน หรือองค์กรต่างๆ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติและเกิดการเปลี่ยนแปลง ส่งผลดีกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน องค์กร สามารถพึ่งพาตนเอง มีความเข้มแข็ง อีกทั้งเป็นต้นแบบแห่งการเรียนรู้ให้กับบุคคลให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องได้นั้น นับว่าเป็นปลายทางที่สำคัญอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืนอย่างแท้จริง

2 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สู่วิถีประชาชน

ออกแบบชีวิตด้วยเศรษฐกิจพอเพียง

ตามที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง มีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจ ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้ประชาชนรอดพ้น โดยยึดหลักการพึ่งพาตนเอง มีความพอประมาณ มีเหตุมีผล สร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว มีการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักการ พร้อมกับมีคุณธรรมเป็นกรอบ ในการปฏิบัติซึ่งประชาชนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้อย่างง่ายๆ เช่น

ตัวอย่างของความพอเพียง

$$\text{ห้วงพอประมาณ} = \text{ความพอดี}$$

1. การผลิตที่ไม่มากเกินไป และไม่น้อยเกินไปตามเงินทุนที่มีอยู่ ไม่ต้องกู้เงินมาลงทุนผลิต ถ้าพลาดก็ไม่เดือดร้อน ไม่ต้องหาเงินมาใช้นี้ หรือต้องขายที่ดินมาใช้นี้แหล่งเงินทุน หรือนายทุนในพื้นที่
2. ความพอเพียงในเรื่องการกิน กินแต่พอเพียง เริ่มตั้งแต่ทำอาหารที่ไม่ควรทำมากเกินไปจนความจำเป็น เหลือหรือเสียก็ต้องเททิ้ง
3. ความพอเพียงในเรื่องที่อยู่อาศัย เช่น สร้างบ้านให้พอเหมาะกับจำนวนคน และฐานะไม่ใหญ่ หรือไม่เล็กเกินไป
4. ความพอเพียงในเรื่องการใช้นานพาหนะ เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ ไม่ซื้อมากเกินไปจนความจำเป็น สภาพรถควรเหมาะกับงาน ไม่ควรขับเร็วเกินควร เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองน้ำมันโดยเปล่าประโยชน์
5. ความพอเพียงในเรื่องการใช้เครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือควรมีคนละเครื่อง และใช้เท่าที่จำเป็น
6. ความพอเพียงในเรื่องการใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านเรือน เช่น ไม่เปิดเครื่องใช้ไฟฟ้าทิ้งไว้ ปิดไฟดวงที่ไม่จำเป็น
7. ความพอเพียงในเรื่องการใช้อุปกรณ์ต่างๆ ควรดูแลรักษาให้สะอาด เพื่อจะได้ใช้งานได้นานๆ คุ้มค่าและทำความสะอาด และบำรุงรักษาทุกครั้งหลังใช้งาน เช่น อุปกรณ์ทำการเกษตร เมื่อใช้งานเสร็จแล้วควรทำความสะอาด ทาน้ำมัน เก็บไว้ในที่ร่ม
8. ความพอเพียงในเรื่องการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน ควรปลูกผักสวนครัว และเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคเองตามความเหมาะสม เช่น ปลูกผักบุ้ง มะเขือ ตะไคร้ กระเพรา โหระพา สาระแหน่ เลี้ยงปลา ไก่ เป็ด เป็นต้น
9. ความพอเพียงในเรื่องการใช้ของใช้ในบ้าน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผงซักฟอก และของใช้อื่น ๆ ควรใช้อย่างประหยัดและคุ้มค่า ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานกรรมการมูลนิธิชัยพัฒนา เล่าให้ฟังว่า “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ท่านทรงใช้ยาสีพระทนต์จนหลอดยาสีพระทนต์แบนเหมือนกระดาษ พระองค์ท่านทรงใช้คุกกี้ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่พสกนิกรของพระองค์”
10. ความพอเพียงในการแต่งกาย ควรใช้เสื้อผ้าให้คุ้มค่า คุ้มค่า และไม่ควรมีมากเกินไป
11. ความพอเพียงในเรื่องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ น้ำประปา มีจำกัด ควรใช้แต่พอเพียงบางอย่างมีประโยชน์ ก็ไม่ควรทำลาย เช่น ดอชิงข้าวไม่ควรเผา เพราะเมื่อย่อยสลายจะกลายเป็นอินทรีย์วัตถุ หรือปุ๋ยอินทรีย์
12. ต้องมีสติในการดำรงชีวิต ไม่เชื่อในสิ่งเร้าที่ไม่ดี เช่น การดื่มของมึนเมา และมั่วสุมยาเสพติด ต้องพัฒนาตนเอง โดยการขยัน ประหยัด พัฒนาตน หลีกพ้นอบายมุข

ห่วงมีเหตุผล = หาข้อมูลรอบทิศ คิดรอบด้าน

1. ความมีเหตุผลในการตัดสินใจในการประกอบอาชีพ ควรเลือกตามความถนัด และความชำนาญ เช่น การเลือกเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย ปลูกผัก หรืออาชีพอิสระอื่นๆ ที่มองเห็นช่องทางในการสร้างรายได้ ไม่ขาดทุนและมีความสุข
2. ความมีเหตุผลในการตัดสินใจทำการเพาะปลูกพืชผัก และการทำเกษตร ต้องศึกษาข้อมูลวิธีการปลูก และความต้องการของตลาด เพราะเราสามารถคำนวณต้นทุนการผลิต และกำไรที่คาดหวังได้

ห่วงมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

: เตรียมพร้อม ไม่ประมาท

1. การพึ่งตนเองให้ได้โดยการขยัน ประหยัด อดทน และอดออม เมื่อมีเงินทุนประกอบอาชีพของตนเอง โดยไม่ต้องกู้ยืมใคร ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย ทำให้มีต้นทุนต่ำ
2. การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ หมายถึง ปลูกข้าว 30 % ปลูกผัก 30 % บ่อน้ำ 30 % ปลูกบ้าน 10 % มีการขุดบ่อเก็บน้ำไว้ใช้เองในฤดูแล้งหรือยามขาดแคลน ทำให้มีน้ำทำการเกษตรได้ตลอดเวลา ปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ได้ตลอดปี ไม่ต้องรอน้ำฝนหรือน้ำชลประทาน
3. การปลูกพืชควรปลูกแบบผสมผสาน โดยการปลูกพืชหลายๆ อย่างในพื้นที่เดียวกันถือว่าพืชชนิดหนึ่ง ราคาตกก็ยังมีพืชชนิดอื่นทดแทนได้ เช่น ข้าว อ้อย มันสำปะหลัง ถั่ว ข้าวโพด เป็นต้น

เงื่อนไขที่ 1 คือ ความรู้ : รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง

1. รอบรู้ ได้แก่ การวางแผนการทำงานเกษตร โดยการทำปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง หรือทำปุ๋ยน้ำชีวภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต หาข้อมูลในการประกอบอาชีพ และช่องทางการจำหน่าย โดยการหาความรู้จากข่าวสารวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และช่องทางสื่อออนไลน์ แล้วนำมาปฏิบัติประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับตนเอง

2. รอบคอบ ได้แก่ ศึกษาหาข้อมูลด้านการตลาด เช่น ลูกค้า ราคา สินค้าที่ตลาดต้องการก่อนที่จะลงมือทำ เพื่อจะได้ประมาณการรายได้ ต้นทุน กำไร ได้

3. ระมัดระวัง ได้แก่ ควรหลีกเลี่ยงเรื่องความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้น เช่น การปลูกพืชในช่วงฝนตกน้ำท่วม หรือปลูกพืชผักในฤดูแล้ง ทำให้ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ขาดทุน

เงื่อนไขที่ 2 คือ คุณธรรม : นำชีวิต

1. มีน้ำใจ รู้จักแบ่งปันเพื่อนพ้อง ไม่คด ไม่โกง แบ่งส่วนที่มากเกินไปจนความจำเป็น แบ่งความรู้เรื่องในการประกอบอาชีพ

2. ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ มีความมานะอดทน

3. ประหยัด รู้จักใช้เงินแบบเศรษฐกิจพอเพียง มีการจัดบัญชีครัวเรือน และมีการออม

4. หลีกพ้นอบายมุขทั้งปวง ไม่เล่นการพนัน ไม่เที่ยวกลางคืน

5. ซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเองครอบครัว และคนรอบข้าง

ประยุกต์ใช้: ประโยชน์สูง

การดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การมีรายได้ที่สามารถอุปโภคบริโภคได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน ซึ่งต้องสร้างพื้นฐานรายได้ของตนเองให้ดีเสียก่อน คือ ตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ มีใช้มุ่งหวังแต่จะหารรายได้ และยกฐานะรายได้ให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความสำเร็จก้าวหน้า และฐานะชั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไป

เศรษฐกิจพอเพียงอาจเปรียบเทียบกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริได้ 2 แบบ คือ เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน ที่มุ่งแก้ไขปัญหาในระดับครอบครัว และเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ มีการรวมตัวกันในระดับหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ระดับบุคคล

รู้จักพอ และพัฒนาตนเอง

ระดับชุมชน

เอื้อเฟื้อ รวมกลุ่ม
ใช้ภูมิปัญญา พัฒนาเครือข่าย

ระดับประเทศ

ชุมชนร่วมมือ ยึดถือเศรษฐกิจพึ่งตนเอง
เติบโตจากข้างใน ค่อยเป็นค่อยไปในการพัฒนา

“ เกษตรทฤษฎีใหม่ ” เป็นแนวทางหรือหลักในการบริหารจัดการที่ดิน และน้ำ เพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรินี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบความยากลำบาก ให้สามารถผ่านช่วงวิกฤต โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำได้โดยไม่เดือดร้อน และยากลำบากนัก การดำเนินงานตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่มี 3 ขั้นตอน คือ

- 1.การผลิต ให้พึ่งตนเองด้วยวิธีง่าย ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกิน
- 2.การรวมพลังกันในรูปแบบ หรือ สหกรณ์ ร่วมแรงร่วมใจกัน ในด้านการผลิต การตลาด ความเป็นอยู่ สวัสดิการ การศึกษา สังคมและศาสนา
- 3.การดำเนินธุรกิจโดยติดต่อ ประสานงาน จัดหาทุนหรือแหล่งเงิน

เกษตรทฤษฎีใหม่ วิธีง่าย ๆ คนไทยอยู่รอด

การผลิตถือเป็นขั้นแรกที่สำคัญที่สุด ให้แบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน ตามอัตราส่วน 30 : 30 : 30 : 10 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแนวคิดในการจัดน้ำ เพื่อสนับสนุนให้การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ประสบความสำเร็จ โดยการเติมน้ำให้กับสระประจำไร่นา ซึ่งหลักการนี้ถูกขนานนามว่า “อ่างใหญ่ เต็มอ่างเล็ก อ่างเล็กเต็มสระ” ซึ่งใช้พื้นที่ประมาณ 30% ให้ขุดสระเก็บกักน้ำ เพื่อให้มีใช้สม่ำเสมอตลอดปี โดยเก็บกักน้ำฝนในฤดูฝน และใช้เสริมการปลูกพืชในฤดูแล้ง หรือระยะฝนทิ้งช่วง ตลอดจนการเลี้ยงสัตว์ และพืชน้ำต่างๆ เช่น ผักบุ้ง ผักกระเฉด โสน ฯลฯ

ปลูกข้าว พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกข้าวในฤดูฝน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวันสำหรับครัวเรือนให้เพียงพอตลอดปี โดยไม่ต้องซื้อหาในราคาแพง เป็นการลดค่าใช้จ่าย และสามารถพึ่งตนเองได้

ปลูกผลไม้ ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พื้นที่ประมาณ 30 % ให้ปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น พืชไร่ พืชผัก พืชสมุนไพร ฯลฯ อย่างผสมผสานกัน และหลากหลายในพื้นที่เดียวกัน เพื่อใช้เป็นอาหารประจำวัน หากเหลือจากการบริโภคก็นำไปขายได้ที่อยู่อาศัย และอื่นๆ พื้นที่ประมาณ 10 % ใช้เป็นที่อยู่อาศัย เลี้ยงสัตว์ ถนนหนทาง คันดิน โรงเรือน และสิ่งก่อสร้างอื่น รวมทั้ง คอกเลี้ยงสัตว์ เรือนเพาะชำ ขางเก็บผลผลิตผลการเกษตร ฯลฯ เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นรูปแบบ และวิธีการที่ประชาชนสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้ชีวิตได้ตามอัตภาพถึงแม้ไม่รวยมาก แต่พออยู่ พอกิน ก่อให้เกิดเศรษฐกิจพอเพียงอันจะนำไปสู่การผลิตที่เกื้อกูลรายได้และสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ไม้ 5 ระดับ

“การปลูกป่าถ้าจะให้ราษฎรมีประโยชน์ให้เขาได้ ให้ใช้วิธีปลูกไม้ 3 อย่าง แต่มีประโยชน์ 4 อย่าง คือ ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจ โดยปลูกทรงรับการชลประทาน ปลูกรับชั้นน้ำ และปลูกอุดช่วงไหล่ตามร่องห้วย โดยรับน้ำฝนอย่างเดียว ประโยชน์อย่างที่ 4 คือ สามารถช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ” แปลความสรุปอย่างเข้าใจง่าย ปลูกไม้ให้พออยู่ พอกิน พอใช้ และระบบนิเวศน์

- พออยู่ หมายถึง ไม้เศรษฐกิจปลูกไว้ทำที่อยู่อาศัย และจำหน่าย
- พอกิน หมายถึง ปลูกพืชเกษตรเพื่อการกิน และ สมุนไพร
- พอใช้ หมายถึง ปลูกไม้ไว้ใช้สอยโดยตรง และ พลังงาน เช่น ไม้ฟืน, และไม้ไผ่ เป็นต้น
- ประโยชน์ต่อระบบนิเวศน์ สร้างความสมบูรณ์ และก่อให้เกิดความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ป่า ป่า 3 อย่าง หมายถึง ลักษณะไม้ 3 อย่าง ที่เป็นชนิดไม้ที่มีความสัมพันธ์เกื้อกูลกับวิถีชีวิตของชุมชน คือ

1. **ไม้ใช้สอยและเศรษฐกิจ** เป็นชนิดไม้ที่ชุมชนนำไปใช้ในการปลูกสร้างบ้านเรือน โรงเรือน เครื่องเรือน คอกสัตว์ เครื่องมือในการเกษตร เช่น เกวียน คันไถ ด้ามจอบ เสียม และมีด รวมทั้งไม้ที่สามารถนำมาทำเป็นเครื่องจักรสาน กระบุง ตะกร้า เพื่อนำไปใช้น้ำคว่ำเรือน และเมื่อมีพัฒนาการทางฝีมือก็สามารถจัดทำเป็นอุตสาหกรรมคว่ำเรือน นำไปจำหน่ายเป็นรายได้ของชุมชน ซึ่งเรียกว่า เป็นไม้เศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ มะขามป่า สารภี ไซ้ ไม้หก ไม้ไร่ ไม้บง ไม้ซาง มะแฟน สัก ประดู่ กาสามปึก จำปี จำปา ตุ่ม ทะโล้ หมี่

ยมหอม กฤษณา นางพญาเสือโคร่ง ไม้คุณ ยางกราด เกิดตำมะหาด ไม้เต็งมะห่า มะกอกเกลื้อน จั้ว ตีนเป็ด ยมหอม มะขม มะเข่น สมอไทย ตะคร้อ เลี้ยว บุนนาค ปีบ ตะแบก ตอง คอแลน รัง เต็ง แดง พลวง ตะเคียน อักหลวง เป็นต้น

2. **ไม้ฟืนเชื้อเพลิงของชุมชน** ชุมชนในชนบทต้องใช้ไม้ฟืนเพื่อการหุงต้มปรุงอาหาร สร้างความอบอุ่นในฤดูหนาว สูดควายตามคอก ไส่ยุง เหลือบ รัน ไร รวมทั้งไม้ฟืนในการนึ่งเมี่ยง และการอบถนอมอาหาร ผลไม้บางชนิด ไม้ฟืนมีความจำเป็นที่สำคัญ หากไม่มีการจัดการที่ดีไม่ธรรมชาติที่มีอยู่จะไม่เพียงพอในการใช้ประโยชน์ ความอึดอัดขาดแคลน จะเกิดขึ้น ดังนั้นจะต้องมีการวางแผนการปลูกไม้โตเร็วขึ้นทดแทนก็จะทำให้ชุมชนมีไม้ฟืนใช้ได้เพียงพอ ได้แก่ ไม้หาด สะเดา เป้าเลือด มะกอกเกลื้อน ไม้เต่าหลวง กระทอน ชี้เหล็ก ตีนเป็ด ยมหอม ลำไยป่า มะขม ดงดำ มะเขว่น สมอไทย ตะคร้อ ตันเลี้ยว บุนนาค ตะแบก คอแลน แดง เต็ง รัง ดี้ว หัวว่า มะขามป้อม แคน ผักเหือด เป็นต้น

3. **ไม้อาหาร หรือไม้กินได้** ชุมชนดั้งเดิมเก็บหาอาหารจากแหล่งธรรมชาติ ทั้งการไล่ล่าสัตว์ป่าเป็นอาหาร รวมทั้งพืชสมุนไพร อติตแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ จึงเป็นแหล่งอาหารเสริมสร้างพลาณามัย การปลูกไม้ที่สามารถให้หน่อ ใบ ดอก ผล ใช้เป็นอาหารได้ก็จะทำให้ชุมชนมีอาหารและสมุนไพร ในธรรมชาติเสริมสร้างสุขภาพให้มีกินมีใช้ อย่างไม่ขาดแคลน ได้แก่ มะหาด ฮ้อสะพายควาย เป้าเลือด บุก กลอย จั้ว กระทอน ชี้เหล็ก มะขม มะเข่น สมอไทย ตะคร้อ เลี้ยว คอแลน ผักหวานป่า มะไฟ มะเฒ่า หวาย ดอกต่าง กระถิน เป็นต้น

ไม้ 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง

เมื่อปลูกไปแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ 4 อย่าง คือ

1. ประโยชน์ในการเป็นไม้ใช้สอย เมื่อมีการปลูกไม้ที่มีความเหมาะสม และมีคุณสมบัติที่ดี เพื่อการไว้ใช้สอย และสามารถนำมาใช้เสริมสร้างอาชีพได้ โดยมีการวางแผนอย่างมีส่วนร่วมและดูแลรักษาจะทำให้ชุมชนมีไม้ไว้ใช้สอยอย่างไม่ขาดแคลน และจะไม่สร้างผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ และหากมีการปลูกในปริมาณที่มากพอ ชุมชนก็สามารถนำมาเสริมสร้างอาชีพเสริมได้ทำให้ชุมชนมีรายได้เสริมให้มีความอยู่ดีกินดีขึ้น

2. ประโยชน์ในการเป็นแหล่งรายได้ของครัวเรือน เป็นพืชที่สามารถนำมาจำหน่ายได้ ซึ่งควรปลูกพืชหลากหลายชนิด เพื่อลดความเสี่ยงเรื่องราคาตกต่ำ และไม่แน่นอน

3. ประโยชน์ในการเป็นอาหาร และสมุนไพร รวมทั้งสัตว์แมลง ที่ชุมชนสามารถเก็บหาได้จากธรรมชาติ จะเป็นอาหารที่มีคุณค่าปลอดภัยไร้พิษ อันเป็นประโยชน์ต่อสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย อีกทั้งถ้ามีปริมาณเกินกว่าที่ต้องการแล้วยังสามารถใช้เป็นสินค้าเสริมสร้างรายได้อีกทางหนึ่งด้วย

4. ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำ เมื่อมีการปลูกไม้เจริญเติบโตเป็นพื้นที่ขยายมากขึ้น และมีการปลูกเสริมคุณค่าป่าด้วยพันธุ์ต่างๆ ทำให้เกิดความหลากหลาย และเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งก่อให้เกิดการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำลำธาร

ไม้ 5 ระดับ

ไม้ 5 ระดับ เป็นการปลูกพืชในแปลงเกษตรผสมผสาน คือ มีการปลูกพืชหลากหลายชนิด ให้อยู่ในแปลงเดียวกัน หลุมเดียวกัน แต่มีความสูงต่างระดับกัน โดยอาศัยลักษณะความแตกต่างของพืช ที่มีความสูงต่ำ มาปลูกร่วมกันในแปลงเดียวกัน เกิดการเกื้อกูลกันเหมือนป่าธรรมชาติ ทำให้เกิดประโยชน์หลายอย่างและสามารถใช้พื้นที่ทุกตารางเมตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

• ระดับที่ 1 ปลูกพืชที่มีหัวฝังดิน เช่น ขิง ข่า หัวหอม กระเทียม สายบัว เผือก มัน ฯลฯ โดยจะปลูกพวกพืชหัวเพื่อเป็นอาหารได้แก่มันสำปะหลัง มันเทศ

• ระดับที่ 2 ปลูกไม้เลื้อย เช่น บวบ น้ำเต้า ถั่ว แตง มะระ ตำลึง ผักบุ้ง ฯลฯ

• ระดับที่ 3 ปลูกไม้พุ่มเตี้ย เป็นการใช้ประโยชน์จากต้นไม้ที่มีทรงพุ่มเตี้ย เช่น พริก มะเขือ กะเพรา ตะไคร้ ข้าว ฟ้าทะลายโจร ไม้ดอก พืชสมุนไพรต่าง ๆ ฯลฯ

• ระดับที่ 4 ปลูกไม้ระดับกลาง เป็นชั้นที่มีความสูงเป็นรองกลุ่มไม้ยืนต้น เช่น ขี้เหล็ก มะกรูด มะนาว ส้มโอ ขนุน ทูเรียน มะม่วง ดอกแค กัลยง ชะอม พืชไร่ พืชสวน ทุกชนิด ฯลฯ

• ระดับที่ 5 ต้นไม้ทรงสูง อยู่ในอากาศ ในกลุ่มนี้ จะปลูกไม้ใหญ่ ไม้ยืนต้นซึ่งเป็นไม้ติดแผ่นดิน ช่วยรักษาระบบนิเวศน์ อีกทั้งเป็นการขอมเพื่ออนาคตสำหรับตนเอง และลูกหลาน เช่น ตะเคียน ยางนา มะค่า มะฮอกกานี ประดู่ ต้นสัก ฯลฯ ที่สำคัญในการปลูกพืชในสวนของเรา นั้นให้ยึดหลักการใช้ประโยชน์ของตนเองเป็นสำคัญ โดยแยกประโยชน์ได้ ดังนี้

การปลูกพืช 5 ระดับ โดยการปลูกพืชตามความสูงระดับต่างกัน และอยู่ร่วมกันได้ ชั้นหนึ่งอยู่สูงสุด ได้แก่ ไม้ภาคต่อชั้นสอง เป็นไม้ที่มีความสูงปานกลางจำพวกไม้ผล เช่น ทูเรียน มังคุด ลองกอง ชั้นสามเป็นไม้สูงจากระดับพื้นไม่เกิน 3 เมตร ได้แก่ ผักเสี้ยน พริกไทย ชั้นสี่ ได้แก่ ไม้ดอก ไม้ประดับ เช่น หน้าวัว ขิงแดง ค้างคาวดำ ว่านเพชรหึง ชั้นห้า เป็นไม้หัว ได้แก่ ข่า ขิง ตะไคร้ การปลูกพืชในลักษณะเกื้อกูลกันเช่นนี้ จะทำให้เกิดระบบนิเวศน์ ซึ่งมีลักษณะคล้ายป่า พืชสามารถพึ่งพาอาศัยกันได้ และยังเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูง แม้เกษตรกรจะมีพื้นที่น้อยก็สามารถปลูกพืชได้หลายหลายทำให้มีรายได้ตลอดปี

วิถีชาวบ้านด้วยหลักการพอเพียง

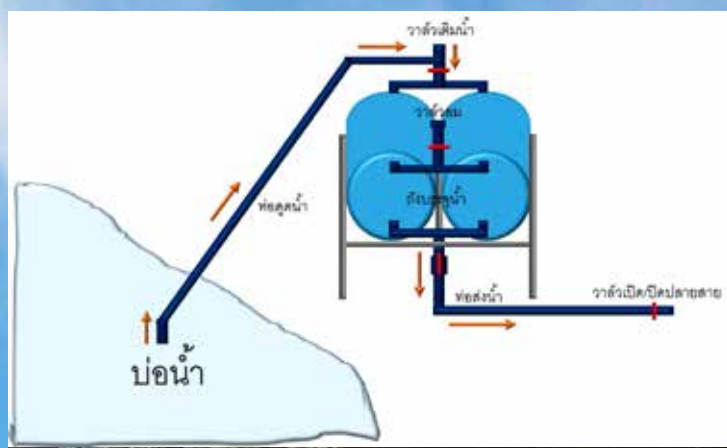
“ น้ำคือชีวิต ” ...หลักสำคัญว่าต้องมีน้ำบริโภค น้ำ

ใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก เพราะว่าชีวิตอยู่ที่นั่น ถ้ามีน้ำคนอยู่ได้ ถ้าไม่มีน้ำ คนอยู่ไม่ได้ ไม่มีไฟฟ้าคนอยู่ไม่ได้ แต่ถ้ามีไฟฟ้า ไม่มีน้ำคนอยู่ไม่ได้...” อยู่อย่างไรไม่แล้งน้ำ? : พญาแรงให้น้ำ พญาแรงให้น้ำ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านสำหรับกักเก็บน้ำ เป็นระบบปั้มน้ำด้วยสุญญากาศ หรือที่ เรียกว่า กาลักน้ำ สามารถสูบน้ำจากบ่อ ซึ่งหัวใจสำคัญ คือ การทำให้ถังบรรจุ น้ำที่อยู่บนขอบสระเป็นสุญญากาศ ดูดน้ำจากที่ต่ำกว่าถัง และใช้ระบบท่อให้มีขนาดที่เหมาะสม เพื่อให้การไหลของ น้ำไม่เสียสมดุลในระบบสุญญากาศภายในถัง เป็นประโยชน์ ต่อการเกษตร และประชาชนที่สนใจ ซึ่งสามารถสูบน้ำได้ ทั้งวันทั้งคืน ราคาต่ำ เหมาะสำหรับพื้นที่ไม่มีไฟฟ้าใช้ หรือ พื้นที่ต้องการประหยัดพลังงานไฟฟ้า สามารถตั้งไว้ในพื้นที่ หากไกลจากบ้าน

ขุดสระน้ำประจำไร่นา : แก้ปัญหาภัยแล้ง

การแก้ปัญหาภัยแล้งเฉพาะหน้า ควรจะทำ อ่างเก็บน้ำหรือสระน้ำประจำไร่นาเพื่อไว้ใช้สอยในพื้นที่ ของตนเองเพื่อที่ว่าฝนตกเมื่อไรก็สามารถกักเก็บไว้ใช้ได้ทันที เมื่อฝนตกก็จะมีน้ำไว้ใช้สำหรับอุปโภค บริโภคและ เพื่อการเพาะปลูกอย่างเพียงพอ

การขุดสระน้ำประจำไร่นา ตามแนวทางเกษตร พอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ คือ ให้ใช้พื้นที่ประมาณ 30 % ของ พื้นที่เพาะปลูก และขุดลึกลงไป 4 เมตรในพื้นที่ ดินเหนียว 6 เมตรสำหรับพื้นที่ดินร่วน การเลือกพื้นที่ขุด ก็ควรที่จะเลือกพื้นที่ที่เป็นศูนย์รวมน้ำผิวดินได้ง่าย ควรเป็น พื้นที่ลุ่ม สามารถรองรับน้ำจากผิวดินที่ไหลมารวมกันในที่ อื่น ๆ ได้ แทนที่จะรับได้แต่เพียงหยดน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ทำแนวร่องเล็กๆ ให้น้ำไหลลงสระ ปลูกพวกหญ้าแฝก เพื่อ ดักตะกอน และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่จะไหลลงบ่อ

หญ้าแฝก : ต้นหญ้ามหัศจรรย์

“...ให้ใช้หญ้าแฝกในการพัฒนา ปรับปรุงบำรุงดิน พันธุ์ดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ และแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม...”

ต้นหญ้าที่มีคุณค่าต่อการการอนุรักษ์ดินและน้ำที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงค้นพบว่าหญ้าแฝกมีความมหัศจรรย์ในการช่วยฟื้นฟูดิน และพืชให้มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถหยั่งรากลึกสร้างความแข็งแรง ให้แก่กิจกรรมการเกษตร ช่วยรักษาความชุ่มชื้นของดิน ดูดซับธาตุอาหาร และดูดซับสารพิษ ช่วยปรับปรุงดิน ขึ้นได้ทั่วไปในประเทศไทย ขยายพันธุ์ง่าย และไม่เป็นวัชพืช รวมทั้งการป้องกันการพังทลายของหน้าดินได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้

จะเป็นการอนุรักษ์ดินและน้ำได้เป็นอย่างดีแล้ว ทุกส่วนของหญ้าแฝกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกหลายอย่าง ขึ้นอยู่กับความรู้ และภูมิปัญญาที่จะนำหญ้าแฝกมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น ทำวัสดุคลุมหลังคา ตะกร้า ปูย ฯลฯ

ปัจจุบันเกษตรกรได้ให้ความสนใจ และยอมรับว่าหญ้าแฝกเป็นเทคโนโลยีที่มีราคาถูกแต่ประสิทธิภาพสูง สามารถกรอง และกักเก็บตะกอนดิน ระบบรากหญ้าแฝก กำแพงใต้ดินที่มีชีวิต เพิ่มความชุ่มชื้นให้กับส่วนใต้พื้นดิน ถือได้ว่าหญ้าแฝกเป็นหญ้ามหัศจรรย์อย่างแท้จริง

แก้งดิน : ไม่แก้งดี

แก้งดิน เป็นแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวหรือดินเป็นกรด โดยมีการขังน้ำไว้ในพื้นที่ จนกระทั่งเกิดปฏิกิริยาเคมีทำให้ดินเปรี้ยวจัด จนถึงที่สุด แล้วจึงระบายน้ำออก และปรับสภาพพื้นฟูดินด้วยปูนขาว จนกระทั่งดินมีสภาพดีพอที่จะใช้ในการเพาะปลูกได้ วิธีการปรับปรุงดิน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ **"แก้งดิน"** สามารถเลือกใช้ได้ 3 วิธีการตามแต่สภาพของดิน และความเหมาะสม คือ

1. การใช้น้ำชะล้างความเป็นกรด : โดยใช้น้ำชะล้างดินเพื่อล้างกรดทำให้ค่า pH เพิ่มขึ้นโดยวิธีการปล่อยน้ำให้ท่วมขังแปลง แล้วระบายออกประมาณ 2-3 ครั้ง ทั้งช่วงการระบายน้ำประมาณ 1-2 สัปดาห์ต่อครั้ง ควรเริ่มในฤดูฝน เพื่อลดปริมาณการใช้น้ำในชลประทาน การใช้น้ำชะล้างความเป็นกรดต้องกระทำต่อเนื่อง และต้องหวังผลในระยะยาว ควบคู่ไปกับการควบคุมระดับน้ำใต้ดินให้อยู่เหนือดินเลนที่มีไฟโพรมากเมื่อล้างดินเปรี้ยวให้คลายลงแล้วดินจะมีค่า pH เพิ่มขึ้นอีกทั้งสารละลายเหล็ก และอลูมิเนียมที่เป็นพิษเจือจางลงจนทำให้พืชสามารถเจริญเติบโตได้ดี

2. การแก้ไขดินเปรี้ยวด้วยการใช้ปูนผสมคลุกเคล้ากับหน้าดิน ใช้วัสดุปูนที่หาได้ง่ายในท้องที่ เช่น ใช้ปูนมาร์ล (marl) ปูนฝุ่น หวานให้หัว 1-4 ตันต่อไร่ แล้วไถแปร หรือพลิกกลบดิน ปริมาณของปูนที่ใช้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของความเป็นกรดของดิน

3. การใช้ปูนควบคู่ไปกับการใช้น้ำชะล้าง และควบคุมระดับน้ำใต้ดิน เป็นวิธีการที่สมบูรณ์ที่สุด และใช้ได้ผลมากในพื้นที่ซึ่งเป็นดินกรดจัดรุนแรง และถูกปล่อยทิ้งให้รกร้างว่างเปล่าเป็นเวลานาน

ดินเค็ม : ในการแก้ไขลดระดับความเค็มดินลงให้สามารถปลูกพืชได้ โดยการใช้น้ำชะล้างเกลือจากดินและการปรับปรุงดิน ดินที่มีเกลืออยู่สามารถกำจัดออกไปได้โดยการชะล้างโดยน้ำ การให้น้ำสำหรับล้างดินมีทั้งแบบต่อเนื่อง และแบบขังน้ำเป็นช่วงเวลา แบบต่อเนื่องใช้เวลาในการแก้ไขดินเค็มได้รวดเร็วกว่า แต่ต้องใช้ปริมาณน้ำมาก ส่วนแบบขังน้ำใช้เวลาในการแก้ไขดินเค็มช้ากว่า แต่ประหยัดน้ำ การใช้พื้นที่ดินเค็มให้เกิดประโยชน์ตามสภาพที่เป็นอยู่ ไม่ปล่อยให้พื้นดินว่างเปล่า โดยการคลุมดิน หรือมีการเพิ่มผลผลิตพืช โดยเปลี่ยนพืชเป็นพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสม เช่น พืชทนเค็ม พืชชอบเกลือ

สมุนไพรงำจัดแมลงและศัตรูพืช

มนุษย์นั้นรู้จักการใช้สมุนไพรงำจัดศัตรูพืชมานานแล้ว แต่สิ่งเหล่านี้กลับถูกมองข้าม ขาดการเผยแพร่ ประกอบกับสารเคมีทางการเกษตรในปัจจุบันหาได้ง่าย ใช้ง่าย และเห็นผลรวดเร็วกว่า แต่เมื่อมีการใช้ในระยะเวลาานานๆ ก็จะเริ่มส่งผลเสียออกมาให้เห็น มีทั้งผลกระทบต่อมนุษย์ สัตว์ พืช รวมทั้งสิ่งแวดล้อมด้วย ปัจจุบัน นักวิชาการทางการเกษตร เกษตรกรผู้ผลิต และผู้บริโภค จึงได้ให้ความสำคัญกับการใช้สมุนไพรรักษาควบคุมศัตรูพืช สนใจภูมิปัญญาพื้นบ้านมากขึ้น รวมถึงนักวิชาการบางท่าน ได้หันมาสนใจค้นคว้า และพัฒนาสมุนไพรรักษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สมุนไพรงำจัดศัตรูพืช ยังมีข้อดีหลายอย่าง คือ มีราคาถูก ปลอดภัย ต่อเกษตรกรผู้ใช้ ไม่มีสารพิษตกค้างในผลผลิตจึงปลอดภัยต่อผู้บริโภค รวมทั้งไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่นที่เป็นประโยชน์ในแปลงพืชผัก ไม่ตกค้างในดิน และสภาพแวดล้อม สมุนไพรงำจัดศัตรูพืช เช่น สะเดา (สะเดาไทย, สะเดาอินเดีย, สะเดาช้าง)

วิธีเตรียมและการใช้ มีทั้งแบบใช้เมล็ดกับใช้ใบ กรณีใช้เมล็ดให้นำเมล็ดสะเดาที่แห้งแล้ว 1 กก. มาบด หรือโขลกให้ละเอียด เอาผงเมล็ดที่ได้มาแช่น้ำ 20 ลิตร หรือ 1 ปี๊บ ทิ้งไว้ 12-24 ชั่วโมง แล้วกรองเอาแต่น้ำด้วยผ้าขาวบาง ส่วนกากสามารถให้ทำปุ๋ยได้ ก่อนนำไปใช้ให้ผสม การจับใบ เช่น ผงซักฟอก, น้ำยาล้างจาน, หรือแชมพู ในอัตราส่วน 1 ช้อนโต๊ะ น้ำ 20 ลิตร ใช้ฉีดน้ำพ่นทุก ๆ 6-10 วัน ในช่วงเวลาเย็น กรณีใช้ใบ ต้องใช้ใบสะเดาสด (ใบสดจะมีสีเขียวเข้ม) ไม่น้อยกว่า 2 กก. นอกนั้นใช้วิธีการทำ และวิธีใช้เช่นเดียวกันกับเมล็ด

น้ำสกัดชีวภาพ

น้ำสกัดชีวภาพหรือน้ำป๊อเป็นการนำเศษพืชผักผลไม้ ออวน้ำ มาหมักกับกากน้ำตาลในอัตราส่วน 1: 3 คือ ใช้น้ำตาลหรือกากน้ำตาล 1 กิโลกรัม ต่อ พืชออวน้ำ 3 กิโลกรัม (พืชออวน้ำ เช่น ผัก ผลไม้ทั้งแก่และอ่อน รวมทั้งเปลือกผลไม้ออวน้ำที่สดไม่เน่าเปื่อย เช่น เปลือกสับปะรดเปลือกแตงโม เปลือกขุ่น เปลือกมะม่วง เป็นต้น (ถ้าทำน้ำสกัดชีวภาพจากสัตว์ จะใช้น้ำตาล หรือกากน้ำตาล 1 กิโลกรัมต่อเนื้อสัตว์ หรือปลา หรือหอยเชอรี่ 1 กิโลกรัมโดยมีวิธีทำเช่นเดียวกับน้ำสกัดชีวภาพจากพืช)

วิธีใช้ ใช้น้ำสกัดชีวภาพ 1 ส่วน ผสมน้ำ 500-1000 ส่วน นำไปฉีดพ่นที่ต้นพืช หรือรดที่โคนต้นถ้าเข้มข้นเกินไปพืชจะไหม้ได้ควรใช้ตามสัดส่วนที่แนะนำ

ประโยชน์ของน้ำสกัดชีวภาพ

1. ให้ธาตุอาหารแก่พืชใช้ได้กับ พืชผัก ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ นาข้าว
2. มีฮอร์โมนหลายชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (จะมีเฉพาะน้ำสกัดชีวภาพที่ทำจากพืชเท่านั้น)
3. ช่วยป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เช่น ไล่แมลง ยับยั้งการลอกคราบ
4. ใช้ดับกลิ่นเหม็น(อาจเป็นผลจากปฏิกิริยาของเอนไซม์หรือการย่อยสลายของจุลินทรีย์บางชนิดทำให้กลิ่นหายไป) จึงใช้ดับกลิ่นในคอกสัตว์หรือ ในห้องน้ำได้

น้ำส้มควนไม้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้งานได้ครบจักรวาลเช่นเดียวกับถ่านไม้ ไม่ว่าจะมาใช้ในการครัวเรือน ใช้ในงานเกษตรกรรม ปศุสัตว์ และ อุตสาหกรรมการผลิต ทั้งนี้คุณสมบัติที่โดดเด่นที่สุดของน้ำส้มควนไม้ คือ เป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ สอดคล้องกับกระแสบริโภคในปัจจุบันที่เน้นเรื่องความปลอดภัยปลอดจากสารพิษ สามารถใช้ได้อย่างสะดวกไร้สารพิษตกค้าง

น้ำส้มควนไม้ เป็นของเหลวสีน้ำตาลใส มีกลิ่นควนไม้ ได้มาจากการควบแน่นของควันที่เกิดจากการผลิตถ่านไม้ ช่วงที่ไม้กำลังจะเปลี่ยนเป็นถ่านถ่ายเทความร้อนจากปล่องดักควันสู่อากาศ รอบปล่องดักควันความชื้นในควัน จะควบแน่นเป็นหยดน้ำ ส่วนประกอบส่วนใหญ่เป็นกรดอะซิติก มีความเป็นกรดต่ำ มีสีน้ำตาลแกมแดง นำน้ำส้มควนไม้ที่ได้ทิ้งไว้ในภาชนะพลาสติกประมาณ 3 เดือน ในที่ร่ม ไม่สัมผัสความร้อน เพื่อให้น้ำส้มควนไม้ที่ได้ตกตะกอน และแยกตัวเป็น 3 ชั้น คือ น้ำมันเบา (ลอยอยู่ผิวหน้า) น้ำส้มไม้ และน้ำมันทาร์ (ตกตะกอนอยู่ด้านล่าง) แยกน้ำส้มควนไม้มาใช้ประโยชน์ต่อไป

ประโยชน์ในการเกษตร

น้ำส้มควนไม้ใช้ได้กับพืช ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ช่วยติดดอกผลตก ช่วยเพิ่มผลผลิต ผลโตสีสดใส รสหวาน ลดโรคพืช เชื้อรา แผลเน่า ดินจะมีสุขภาพดีขึ้น พื้นฟูดินเสื่อม ใช้ร่วมกับสารเคมีได้ เช่น ยาคุมฆ่าหญ้า ฮอริโมน ยาฆ่าแมลง ฯลฯ สามารถลดปริมาณการใช้สารเคมีลงครึ่งหนึ่ง ใช้ร่วมกับปุ๋ยเคมีช่วยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ฉีดระยะต้นเล็ก และก่อนเก็บเกี่ยว ช่วยให้คุณภาพ และรสชาติดีขึ้น รวมทั้งชะลอการเหี่ยวเฉาของผักและผลไม้

1. ควรฉีดพ่นตอนเช้าหรือเย็น จะมีประสิทธิภาพสูงสุด
2. ควรฉีดพ่นบริเวณโคนต้นและดินที่ปลูก
3. ใช้ 1 ช้อนโต๊ะประมาณ 10 ซีซี (1 ปี๊บ = น้ำ 20 ลิตร)
4. เดือนหนึ่งไม่ควรฉีดเกิน 2-3 ครั้ง
5. อย่าผสมและฉีดเกินอัตราที่กำหนด พืชจะเป็นอันตรายได้

3 กศน.กับเศรษฐกิจพอเพียง

หนทางสู่ความสำเร็จ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาการดำรงชีวิตและประชาชนทุกระดับและนำไปปฏิบัติตามได้ไม่ยาก ซึ่งสำนักงาน กศน. ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ไปขยายผลสู่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการจัดอบรมบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ประชาชนมีข้อมูลในการวางแผนทางการเงิน ไม่ก่อกวน อดออมและหาหนทางในการประกอบอาชีพเสริม การส่งเสริมความรู้ด้านการศึกษาและอาชีพ ให้ประชาชนในชุมชนมีข้อมูลและช่องทางในการพัฒนาอาชีพที่ทำอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น ทั้งด้านการลงทุนผลิ การเก็บเกี่ยว การตลาด โดยอาศัยปราชญ์ชาวบ้านและครู กศน. ที่ลงมือปฏิบัติจริง ร่วมกันคิด ร่วมกันทำกับชุมชน จนได้รับการยอมรับให้ในการเป็นต้นแบบ หรือตัวอย่างบุคคลพอเพียงในการสร้างและ พัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่เอื้ออำนวยและสร้างแรงจูงใจในการแสวงหา ความรู้ใหม่ให้กับชุมชนไปพัฒนาอาชีพ ปรับเปลี่ยนวิธีคิดและพฤติกรรมในการประกอบอาชีพ ตลอดจน การดำรงชีวิต ด้วยหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข กศน. ตำบล โดยครู กศน. มีบทบาทสำคัญในการประสานงาน ร่วมกับคนในชุมชนเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ในการเป็นฐานที่จะขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปถึงประชาชน มีการบูรณาการ การจัดการเรียนรู้กับหลักสูตรอื่น เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างแห่งความสำเร็จตามภารกิจของสำนักงาน กศน. ขยายผลสู่ประชาชนในการน้อมนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการดำเนินชีวิต ได้เจริญงอกงาม อยู่ทั่วแผ่นดินไทย และได้ตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบล เพื่อแบ่งปันความรู้ให้กับผู้ที่สนใจนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

ภารกิจกลุ่มศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพ “คลังปัญญา สร้างอาชีพ”

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพฯ ทั้ง 10 แห่ง เป็นศูนย์เรียนรู้ที่เปิดให้นักเรียน นักศึกษา และประชาชน มาศึกษาดูงาน และเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ ที่หลากหลาย ซึ่งหลักสูตรที่เปิดสอนเป็นหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละพื้นที่ โดยเน้นด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตร ธรรมชาติ การพัฒนาอาชีพ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการค้นคว้า ทดลอง และวิจัยพืชชนิดต่างๆ ที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ทั้งพืชเศรษฐกิจ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น หม่อนไหม และ ข้าวหอมมะลิ พืชเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินและพืชสมุนไพร ตลอดจนการศึกษาเกี่ยวกับแมลงศัตรูพืช หรือพันธุ์สัตว์ต่าง ๆ ที่เหมาะสม เพื่อแนะนำ เผยแพร่ให้ความรู้ เพื่อให้เกษตรกรนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สู่ความยั่งยืน โดยเน้นการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติให้มากที่สุด เป็นการลดค่าใช้จ่ายของเกษตรกร อาทิเช่น การปลูกพืชหมุนเวียนโดยเฉพาะพืชตระกูลถั่ว เป็นการลดค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพฯ แต่ละแห่ง ได้ดำเนินการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่นั้น ๆ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและสภาพปัญหาของการพัฒนา แล้วดำเนินการพัฒนาตลอดจนการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ และสอดคล้องกับการประกอบอาชีพของราษฎรในพื้นที่ ผลจากการทดลองวิจัยนี้ได้นำไปเผยแพร่สู่ราษฎรด้วยวิธีปฏิบัติที่ง่าย ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติเองได้ โดยจัดให้มีการสาธิตและอบรมในรูปแบบต่าง ๆ จึงกล่าวได้ว่าศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพฯ เป็นหน่วยงานสำคัญของสำนักงาน กศน. ที่น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ประชาชนในการสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพ การเกษตรให้มีประสิทธิภาพสามารถเลี้ยงตัวเองได้อย่างยั่งยืน

- 1) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดชลบุรี
- 2) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสระแก้ว รับผิดชอบพื้นที่บริการ 3 จังหวัด คือ สระแก้ว จันทบุรี และตราด
- 3) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนเชียงราย รับผิดชอบพื้นที่บริการ 4 จังหวัด คือ เชียงราย เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน และพะเยา
- 4) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสุรินทร์ รับผิดชอบพื้นที่บริการ 3 จังหวัด คือ สุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ
- 5) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนปัตตานี รับผิดชอบพื้นที่บริการ 5 จังหวัด คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส สงขลา และสตูล
- 6) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนชุมพร รับผิดชอบพื้นที่บริการ 3 จังหวัด คือ ชุมพร ระนอง และ ประจวบคีรีขันธ์
- 7) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ รับผิดชอบพื้นที่บริการ 5 จังหวัด คือ อุดรดิตถ์ น่าน ตาก เพชรบูรณ์ และพิษณุโลก
- 8) ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนมุกดาหาร รับผิดชอบพื้นที่บริการ 6 จังหวัด คือ มุกดาหาร อุบลราชธานี นครพนม เลย หนองคาย และอำนาจเจริญ และ
- 9) ศูนย์ฝึกวิชาชีพจังหวัดกาญจนบุรี “สามสงฆ์ทรงพระคุณ” (ศฝส). รับผิดชอบพื้นที่บริการ 4 จังหวัด คือ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ราชบุรี และเพชรบุรี
- 10) ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนกาญจนานิกะ (วิทยาลัยในวัง) ถนนศาลายา - บางภาษี ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

กระเจี๊ยบเขียวธราธิป

อันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครั้งเสด็จพระราชดำเนิน ณ ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2531 ได้มีพระราชกระแสรับสั่งข้อหนึ่งว่า “การนำพันธุ์ใหม่ หรือพันธุ์ต่างประเทศต้องระวังเรื่องโรค ถ้าเกิดโรคแล้วจะเกิดเสียหายมากและขาดทุน การนำพันธุ์ต่างประเทศมาราคาสูงไม่ควรพึ่งพา” และการเพาะปลูกของเกษตรกรโดยทั่วต้องซื้อเมล็ดพันธุ์จากตลาดเพื่อนำมาปลูกทุกครั้งเนื่องจากไม่สามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ปลูกต่อได้ ถ้าเกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองได้จะช่วยลดต้นทุนการผลิตและสามารถพึ่งตนเองได้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ในปี พ.ศ. 2541 ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพเกษตรกรรวมวัดญาณสังวรารามวรมหาวิหาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มวิจัยและพัฒนาพันธุ์กระเจี๊ยบเขียวภายใต้ระบบเกษตรธรรมชาติเพื่อให้ได้เมล็ดพันธุ์กระเจี๊ยบเขียวที่ผ่านการปลูกคัดเลือกในสภาพการเพาะปลูกแบบเกษตรธรรมชาติ ซึ่งไม่มีการใช้ปุ๋ยเคมี และสารเคมี

ในปีพ.ศ. 2557 พบว่าได้พันธุ์ที่มีความคงตัวทางพันธุกรรม มีความสม่ำเสมอ ต้นมีความแข็งแรงด้านทานโรคและแมลงดี ต้นเตี้ย แตกแขนงมาก ผักสวย รสชาติดี จึงปลูกทดสอบเปรียบเทียบผลผลิตและลักษณะต่างๆ กับพันธุ์การค้าอีก 5 พันธุ์ และสรุปได้ว่ากระเจี๊ยบเขียวพันธุ์ ศฝก. 1 มีลักษณะบางอย่างดีกว่า จึงได้ขอขึ้นทะเบียนกระเจี๊ยบเขียว ศฝก. 1 เป็นพันธุ์พืชใหม่กับกรมวิชาการเกษตร

ในปี 2558 ได้กราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานชื่อพันธุ์กระเจี๊ยบเขียว ศฝก. 1

และในปี 2559 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อ กระเจี๊ยบเขียว ศฝก. 1 ว่า “กระเจี๊ยบเขียวธราธิป” มีความหมายว่า กระเจี๊ยบเขียวเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน

กระเจี๊ยบเขียวธราธิป จึงเป็นกระเจี๊ยบเขียวพันธุ์ใหม่ของชาว กศน. ที่เกิดจากปรับปรุงพันธุ์ภายใต้ระบบเกษตรธรรมชาติ โดยมีระยะเวลาจนถึง 16 ปี มีลักษณะเด่น คือ ต้นมีความแข็งแรงด้านทานโรคและแมลงได้ดีมีลำต้นไม่สูงมาก ทำให้เก็บเกี่ยวได้สะดวกกว่า มีเส้นผ่าศูนย์กลางลำต้นใหญ่ ทำให้ต้นแข็งแรงและทนการหักล้มได้ดีกว่า มีจำนวนแขนง/ต้นมาก ทำให้ได้จำนวนผักมากผักมีสีเขียว ลักษณะเป็นห้าเหลี่ยมตรงกับความต้องการของตลาด ผักสวย รสชาติดี เหมาะต่อการผลิตผักสดจำหน่าย และยังมีน้ำหนัก 100 เมล็ดสูง และมีจำนวนเมล็ดต่อผักมาก จึงมีผลดีในด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์จำหน่ายด้วย

“กูดช่ายขาว”

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนมุกดาหาร ได้ดำเนินการจัดทำโครงการศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดสาธิตทดลองการปลูกพืชผักด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติ และการเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรธรรมชาติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับนักศึกษา ประชาชนและผู้ที่สนใจ การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ในการดำรงชีวิต เป็นศูนย์สาธิตและถ่ายทอดให้แก่ประชาชนที่ทำอาชีพทางการเกษตรและประชาชนที่สนใจเข้ามาศึกษาหาความรู้ และให้นำไปเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เข้ามาเรียนรู้รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ผู้การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

การผลิตกูดช่ายขาวเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีผู้เข้ามาเรียนรู้ให้ความสนใจในการนำไปสร้างรายได้ให้แก่ตนเองอีกทางหนึ่ง โดยที่กูดช่ายเป็นพืชผักที่มีในท้องถิ่นของคนภาคอีสาน ปลูกง่าย ปลูกครั้งเดียวสามารถเก็บเกี่ยวได้นานประมาณ 3 ปี เก็บผลผลิตได้เร็ว โดยตัดครอบใช้เวลาแค่ 10 - 15 วัน ก็สามารถเก็บกูดช่ายขาวได้ และราคายังสูงกว่ากูดช่ายเขียว ซึ่งกูดช่ายเขียวกิโลกรัมละ 25 - 30 บาท เมื่อครอบเป็นกูดช่ายขาวแล้วจะได้กิโลกรัมละ 100 - 120 บาท ที่สำคัญการปลูกใช้วิธีการปลูกด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติ ผลผลิตกูดช่ายขาวที่ได้จะมีรสชาติหวาน กรอบ ให้คุณค่าทางอาหารที่ดีทีเดียว

ขั้นตอนการผลิต กูดช่ายขาว

ในการผลิตกูดช่ายขาวมีความสัมพันธ์กับการปลูกกูดช่ายเขียว คือในกอเดียวกันจะต้องปลูกกูดช่ายเขียวก่อนเมื่อ ตัดกูดช่ายเขียวแล้วจึงผลิตเป็นกูดช่ายขาว โดยทำสลับกันดังนี้

1. เมื่อตัดกูดช่ายเขียวอายุได้ 4 เดือน ตัดเขียวครั้งที่ 1 ปล่อยให้เขียวอีกประมาณ 45 วัน ตัดครอบที่ 2 จัดหาภาชนะครอบ กอกูดช่ายไว้ไม่ให้ถูกแสงแดดโดยใช้กระถางพลาสติกดำหรือ กระถางดินเผาและผ้ากรองแสง (ซาแรน) สูงจากพื้นประมาณ 1 เมตร
2. รดน้ำเช้า - เย็น
3. ประมาณ 10 - 12 วัน จะได้กูดช่ายขาว ความยาวประมาณ 25 - 30 เซนติเมตร ก็ตัดขายได้
4. หลังจากตัดกูดช่ายแล้ว ให้รื้อผ้ากรองแสงออกและไม่ตัดครอบกระถาง
5. รดน้ำเช้า - เย็น ประมาณ 45 วัน ก็ตัดกูดช่ายเขียว และ หลังจากนั้นก็ทำเป็นกูดช่ายขาว ทำสลับกันเช่นนี้เรื่อย ๆ

เทคนิคพิเศษ ที่ทำให้มีผลผลิตดี มีลักษณะเด่น

1. การปลูกกูดช่ายขาวปลูกด้วยวิธีเกษตรธรรมชาติ
2. ใส่ปุ๋ยหมัก
3. รดน้ำสม่ำเสมอ

การปลูกข้าวนาว่างต้นเดียวแบบประณีต

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตร IPM (Integrated Pest Management) ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตามที่สำนักงาน กศน. ได้ลงนามความร่วมมือกับมูลนิธิการศึกษาไทย ในวันที่ 20 กรกฎาคม 2555 ณ วัดป่าลาน อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อร่วมกันพัฒนาบุคลากรและเผยแพร่ความรู้การจัดการกระบวนการเรียนรู้หลักสูตร IPM แบบมีส่วนร่วมให้กับบุคลากรของ สำนักงาน กศน. และผู้สนใจทั่วไป โดยศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ได้จัดทำโครงการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกรขึ้นภายใต้หลักสูตรการจัดการกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM) เพื่อให้ครูที่ผ่านการอบรมสามารถนำความรู้และเทคนิคมาถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกรให้เกิดความเข้าใจ ตระหนักถึงโทษและผลกระทบของสารเคมี สู้การอนุรักษ์ที่หลากหลายในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับวิถีชีวิต และส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักคิดเป็น

ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ผู้การเรียนรู้ที่ยั่งยืน

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนอุดรดิตถ์ ได้ทดลองปลูกข้าวนาว่างต้นเดียวแบบประณีต โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตร IPM ซึ่งคือการพิจารณาวิธีควบคุมศัตรูพืชทั้งหมดที่มีอยู่อย่างรอบคอบ และนำมาผสมผสานกันเป็นวิธีที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการลดปริมาณศัตรูพืชโดยให้มีระดับการใช้สารกำจัดศัตรูพืชหรือการจัดการใด ๆ ให้น้อยที่สุด เพื่อลดความเสี่ยงที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์ และสิ่งแวดล้อม

จุดเด่นของการปลูกข้าวนาว่างต้นเดียวแบบประณีต โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตร IPM เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง ใช้แปลงนาข้าวเป็นสื่อในการเรียนรู้ โดยมีการสำรวจแปลงนาข้าวและสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นแล้วนำสิ่งที่พบเห็นมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร เป็นการแชร์ความรู้ แชร์ปัญหา และตัดสินใจร่วมกัน นั่นคือเสน่ห์ของหลักสูตร IPM ซึ่งจากการที่เกษตรกรได้เรียนรู้จริงในแปลงนาข้าวเกษตรกรจะรู้ว่า จริง ๆ แล้วปุ๋ยเคมีไม่จำเป็น เพราะในนาข้าวมีแมลงตัวดี และแมลงตัวร้ายที่จะจัดการกันเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องฉีดยาเลย

จุดเด่นของการปลูกข้าวนาว่างต้นเดียวแบบประณีต

1. ใช้เมล็ดพันธุ์น้อย
2. ลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยเคมี
3. ประหยัดน้ำ
4. กำจัดวัชพืชและข้าวปนได้ง่าย
5. จำนวนการแตกกอสูงกว่าปกติ 2-3 เท่า
6. เบอร์เซนต์การสูญเสียจากข้าวลีบน้อยกว่าวิธีการผลิตแบบปกติ
7. ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น 50-70%

ข้าวหอมมะลิ 105

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสุรินทร์ มีการพัฒนาฐานเรียนรู้ภายในศูนย์ จำนวน 15 ฐาน เพื่อให้เป็นศูนย์เรียนรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแหล่งสาธิต ทดลอง วิจัย พัฒนาการศึกษาด้านอาชีพ และสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนบริเวณชายแดนและเป็นแหล่งฝึกอบรม ศึกษาดูงานด้านเกษตร ให้กับประชาชน นักเรียน นักศึกษาหน่วยงานเครือข่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน

ฐานการปลูกข้าวหอมมะลิ 105 โดยวิธีเกษตรธรรมชาติ ถือเป็นหนึ่งฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ และน่าสนใจเป็นอย่างมาก เนื่องจาก

ข้าวหอมมะลิ 105 มีลักษณะเด่น คือ ทนแล้งได้ดี ปลูกเป็นข้าวไร่ได้ ทนต่อสภาพดินเปรี้ยวและดินเค็ม เป็นข้าวต้นสูง อายุค่อนข้างเบา จึงเก็บเกี่ยวได้ง่าย และเร็ว เมล็ดนวดง่าย มีคุณภาพเมล็ด ในเรื่องการขัดสีดี ได้เมล็ดข้าวสารใส และแข็งแรง คุณภาพการหุงต้มดี ได้เมล็ดข้าวสุกมีกลิ่นหอมและอ่อนนุ่ม จึงจำหน่ายได้ราคา

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดนสุรินทร์ ได้ทำการศึกษาวิจัย สาธิต ทดลอง การปลูกข้าวหอมมะลิ 105 โดยวิธีเกษตรธรรมชาติ และได้ทำการทดลองอยู่ 6 วิธี โดยวิธีที่ 1 ไถกลบตอซังและหว่านปอเทือง วิธีที่ 2 ทดลองโดยไถกลบตอซังและหว่านรำละเอียด วิธีที่ 3 ทดลองโดยไถกลบตอซังอย่างเดียว วิธีที่ 3 ทดลองโดยไถกลบตอซังและหว่านถั่วพริ้ว วิธีที่ 4 ทดลองโดยไถกลบตอซังและหว่านถั่วพริ้ว วิธีที่ 5 ทดลองโดยไถกลบตอซังและหว่านปุ๋ยเศษพืช และวิธีที่ 6 ทดลองโดยไถกลบตอซังและหว่านปุ๋ยมูลซึ่งพบว่า วิธีที่ 6 ได้ผลผลิตมากที่สุด มีจำนวนพื้นที่สำหรับการทดลองปลูก 600 ตารางเมตร ได้ผลผลิต จำนวน 254 กิโลกรัม คิดเป็นอัตรา 677 กิโลกรัม ต่อไร่

การปลูกโดยวิธีเกษตรธรรมชาติช่วยในการลดต้นทุนการผลิต ได้ผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพ และเพิ่มผลผลิตในระยะยาว จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้กับเกษตรกรที่มีความสนใจในการปลูกข้าวไว้เพื่อบริโภค เหลือกก็จำหน่าย และยังได้ข้าวที่ไร้สารพิษ ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

เศรษฐกิจพอเพียงสู่ 1 ไร่ 1 แสน

ศูนย์ฝึกและพัฒนาอาชีพราษฎรไทยบริเวณชายแดน เชียงราย ดำเนินงานโครงการพัฒนาฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงสู่ 1 ไร่ 1 แสน คือ “การบริหารจัดการที่ดินในพื้นที่ 1 ไร่ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดทุกตารางนิ้ว หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการต่อยอดจากแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยจะเป็นการทำเกษตรในพื้นที่จำกัดเพียง 1 ไร่ ให้มีรายได้ที่ยั่งยืน” เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเกษตรกร และประชาชนทั่วไป สามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ที่มั่นคงให้กับตนเอง และครอบครัว

เศรษฐกิจพอเพียงสู่ 1 ไร่ 1 แสน เป็นการนำหลักปรัชญาเกษตรพอเพียงกับเกษตรทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาผสมผสานกัน โดยประกอบอาชีพ 3 อย่าง ได้แก่ ด้านกสิกรรม ปลูกข้าว ปลูกพืชผักสวนครัว ด้านการประมงนั้นเลี้ยงปลาในคูน้ำ เลี้ยงกบ และอีกส่วนเป็นปศุสัตว์ เลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่หรือหมูก็ได้ ให้สามารถพึ่งพิง และอาศัยกันได้ อย่างลงตัว เศรษฐกิจพอเพียงสู่ 1 ไร่ 1 แสน จึงเป็นการลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต สร้างมูลค่า และคืนสมดุลให้กับธรรมชาติ

ตัวอย่างการทำเกษตรกรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ 1 ไร่ 1 แสน

พื้นที่แหล่งน้ำ ใช้ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ได้แก่ ปลาตก ปลานิล กบ

พื้นที่ทำนาข้าว ใช้ในการทำนาข้าว หรือปลูกไม้ผล ได้แก่ มะยงชิด ผักหวานบ้าน มะเฟือง มะนาว มะละกอ

พื้นที่ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ใช้ปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกผักในภาชนะ ปลูกหม่อน ปลูกพืชสมุนไพร และเลี้ยงไก่พื้นเมือง ไก่ชน

รายได้จากกิจกรรม

1. พืชผัก ผลไม้ 3,000 บาท
2. สมุนไพรสำหรับชาแปรรูป 27,000 บาท
3. หม่อน 6,400 บาท
4. ไก่พื้นเมือง ไก่ชน 70,000 บาท
5. พืชผักในภาชนะ 3,000 บาท
6. สัตว์น้ำ 20,000 บาท

รวมรายได้จากกิจกรรม ประมาณ 129,400 บาท

ผลผลิตกับต้นทุน

1. พื้นที่ 8 ตร.ม. เลี้ยงปลาตกได้ 1,000 ตัว พื้นที่ 15,000 ตร.ม. เลี้ยงปลาตกได้ 200,000 ตัว ถ้าเลี้ยงปลาตก 10,000 ตัว มีรายได้ 100,000 บาท
2. ปลูกหม่อน 50 ต้น ได้ผลผลิต 50 กิโลกรัมต่อต้น มีรายได้ 120 บาทต่อกิโลกรัม
3. ไข่ไก่พื้นเมือง แผลละ 100 บาท ไก่พื้นเมือง กิโลกรัมละ 120-150 บาท
4. ไข่ไก่ชน ฟองละ 100 บาท ไก่ชน (หนุ่ม) ตัวละ 500-1,000 บาท ไก่ชน (พร้อมชน) ตัวละ 1,000-1,500 บาท

บัญชีครัวเรือน: สมดุลชีวิต

การทำบัญชีครัวเรือนเป็นกุญแจสำคัญในการใช้ชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่รอดอย่างสมดุลในสภาพการณ์ที่สังคมโลกเต็มไปด้วยกระแสของวัตถุนิยม ความฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อ การแข่งขันโดยปราศจากเหตุผลและความพอดี ส่งผลให้คนส่วนใหญ่เดินทางผิด มีจิตใจที่อ่อนแอ ขาดความยั้งคิดและเข้าสู่วังวนของหนี้สินไม่รู้จักกลับ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้ตระหนักและเข้าใจปัญหาสภาพสังคมปัจจุบันเป็นอย่างดี จึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและให้ความรู้กับประชาชนทุกเพศทุกวัยอย่างทั่วถึงทุกตำบลในประเทศไทยโดยในปี 2556 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ทำข้อตกลงความร่วมมือร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดอบรมให้ความรู้ในการจัดทำบัญชีตามโครงการอบรมหลักสูตร “การพัฒนาครอบครัวต้นแบบ” ระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม 2556 จำนวน 10 ครั้ง ในพื้นที่สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ 1-10 ทั่วประเทศ เพื่อสร้างและพัฒนาคู กศน. ให้มีความรู้และสามารถในการถ่ายทอดการทำบัญชีครัวเรือนให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่รับผิดชอบได้

ซึ่งหลังจากการอบรมจากกรมตรวจบัญชีสหกรณ์แล้ว คู กศน. ในแต่ละตำบลได้ดำเนินการขยายผลอย่างต่อเนื่อง โดยดำเนินการจัดอบรมให้กับประชาชนรวมทั้งสอดแทรกเนื้อหา ความรู้และสร้างความเข้าใจในการลงมือทำบัญชีครัวเรือนในรายวิชาที่จัดการเรียนการสอน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและมีข้อมูลในการตัดสินใจทางการเงิน เพื่อเป็นการสร้างวัคซีนและเกราะป้องกันความอ่อนแอทางความคิด มีชีวิตอยู่บนความไม่ประมาทรู้จักประมาณตนเองโดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินและให้มีการวางแผนชีวิตเกี่ยวกับการรับการจ่ายเงินของตนเองได้อย่างสมดุล

สำหรับการวางแผนการใช้จ่ายเงินต้องมีความสมดุลระหว่างรายรับและรายจ่าย และควมมีรายรับมากกว่ารายจ่าย แต่หากเกิดปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือปัญหาการรับไม่เพียงพอกับรายจ่ายนั้น ควรมีการพิจารณาปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น

1. การตัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออก เพื่อลดภาระการจ่ายเงินออกจากครอบครัว เช่น รายจ่ายเกี่ยวกับการอบายมุขและของมีเนมา

2. การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลง และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า สร้างนิสัยการประหยัด อดออมและอดใจโดยใช้เงินอย่างมีสติ สมเหตุสมผล การเช่น การปลูกสวนครัวไว้รับประทานเองนอกจากได้วัตถุดิบที่ปลอดภัยแล้วยังทำให้สุขภาพดีอีกด้วย

3. การเพิ่มรายรับโดยการหารายได้เสริม เช่น การปลูกผักหรือเลี้ยงสัตว์ การค้าขายหรือการประกอบกิจการอื่นๆ ตามความสามารถและความถนัด

4. การสร้างความเข้าใจและข้อตกลงกันภายในครอบครัวเพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันประหยัดรู้จักอดออม ลด ละ เลิก รายจ่ายหรือสิ่งที่ไม่จำเป็นและช่วยกันสร้างรายรับให้เพียงพอเหมาะสมกับฐานะตนเอง

“...ฉันพูดเศรษฐกิจพอเพียง ความหมายคือทำอะไรให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง...”
พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลบ้านครึ่งใต้ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

บ้านครึ่งใต้ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๓ ตำบลครึ่ง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายเป็นหมู่บ้านที่เป็นจุดครึ่งทางระหว่างอำเภอเทิงกับอำเภอเชียงของเต็มไปด้วยแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งด้านการทอผ้าและการบริหารจัดการกลุ่มต่างๆ ได้แก่ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า ศูนย์สาธารณสุขมูลฐาน กลุ่มคัดแยกขยะ กองทุนหมู่บ้าน กองทุนโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กลุ่มน้ำดื่มชุมชนจุดเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสุกรขุน (หมูขุน) การเลี้ยงสุกรแม่พันธุ์การเลี้ยงปลาในนาข้าว การจักสานหวายและไม้ไผ่ การเลี้ยงปลาในกระชัง การทำแคบหมู/ขนม/น้ำพริก การบริหารจัดการแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน การพัฒนาคุณภาพข้าว การบริหารจัดการธนาคารข้าว การบริหารจัดการโรงสีข้าวกล้อง การทำปุ๋ยและน้ำหมักอินทรีย์ชีวภาพ การเผาถ่านจากต้นมัลลาคัยซ์และการทำน้ำส้มควันไม้การบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและจุดเรียนรู้ครัวเรือนต้นแบบดำเนินชีวิตตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งทำหน้าที่เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งด้านการประกอบอาชีพ การพัฒนาคุณภาพชีวิต การบริหารจัดการ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ที่ทำหน้าที่ในขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพสังคมและชุมชน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่เปี่ยมไปด้วยคุณค่า

นายประจันต์ กันทะสอน ผู้ใหญ่บ้าน บ้านครึ่งใต้ กล่าวถึงการบริหารจัดการหมู่บ้านในการขับเคลื่อนวิถีแห่งความพอเพียงว่า “ ชั้นแรก ต้องทำความเข้าใจชาวบ้านก่อน เอาใจแลกใจ อธิบายให้เขารู้ว่าเกษตรทฤษฎีใหม่ คืออย่างไร ยั่งยืนอย่างไร ทำให้ชาวบ้านเขาเห็นก่อนเพื่อจุดประกายให้เขาเวลามีปัญหา ก็ใช้หลักกรรมมาภิบาลในการแก้ปัญหา ใช้ความเป็นญาติ เป็นพี่เป็นน้อง ค่อยๆพูดกัน รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ต่างคนก็ต้องปรับทัศนคติเข้าหากันมันถึงจะอยู่ได้ ”

นายประจันต์ อินทร์ประสงค์ ผู้อำนวยการ กศน. อำเภอเชียงของ กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการดำเนินการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลในพื้นที่นี้ว่า

“นอกจากการจัดการศึกษานอกระบบฯ ขึ้นพื้นฐานทุกระดับชั้น และการศึกษาต่อเนื่อง หลักสูตรระยะสั้นต่างๆแล้ว กศน. อำเภอเชียงของยังได้ส่งเสริม เกษตรทฤษฎีใหม่ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยได้รับความร่วมมือจากพ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านครึ่งใต้ ด้วยความเต็มใจ”

นายบุญรัตน์ ปานกลาง หัวหน้ากลุ่มเลี้ยงไส้เดือน กล่าวถึงการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงว่า“ที่แรกก็ได้ทุนจากทั้งทางรัฐ องค์กรอิสระ รวมทั้งจากมูลนิธิของท่านว.วชิรเมธี ได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย พอได้ทุนมาแล้วก็เริ่มทดลองทำมาเรื่อยๆ ก็เห็นผลดีมาเรื่อยๆใช้ประโยชน์จากมัน (ไส้เดือน) ได้เยอะ แต่ติดอยู่ที่ยังทำได้ในปริมาณน้อย ใช้แคในบ้าน ยังไม่พอแจกจ่ายใคร ใช้กับผักที่ปลูกไว้กินในบ้าน ของเราเอาไว้กินเลยไม่ยอมใช้สารเคมี ทำตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงมาเรื่อยๆ ”

ความร่วมมือแรงร่วมใจของทุกฝ่ายในเรื่องของการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลบ้านครึ่งใต้สามารถตอบสนองวิสัยทัศน์ของหมู่บ้านที่ว่า“เพิ่มคุณภาพชีวิต

ใช้เศรษฐกิจพอเพียง หลีกเลี้ยงสิ่งเสพติด คัดจัดการสิ่งแวดล้อม พร้อมเป็นหมู่บ้านนำอยู่ เพิ่มพูนปัญญาชาวบ้าน” ได้อย่างยั่งยืน

นายบุญรัตน์ ปานกลาง
หัวหน้ากลุ่มเลี้ยงไส้เดือน

นายประจันต์ กันทะสอน
ผู้ใหญ่บ้าน บ้านครึ่งใต้

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลท่าประดู่ อำเภอตากวี จังหวัดสงขลา

กศน. ตำบลท่าประดู่ ตั้งอยู่ อ.นาทวี จ.สงขลา
ต้นแบบแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้
ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการตลอดจน
ภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการของชุมชนใน
การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยใช้
หลักบูรณาการการเรียนรู้ระหว่างการเรียน การทำงานและวิถี
ชีวิต เกิดเป็นสังคมแห่งเรียนรู้สู่การศึกษาตลอดชีวิต

กศน. ตำบลท่าประดู่ มีฐานเรียนรู้เพื่อเป็นจุด
ถ่ายทอดการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนทั้งหมด 8 ฐาน
ตามความต้องการของคนในชุมชนเพื่อเป็นสถานฝึกปฏิบัติและ
ค้นหาความรู้ได้อย่างสมบูรณ์ ประกอบด้วย ฐานการขยายพันธุ์
พืช ซึ่งมีจุดสาธิต 8 จุด ได้แก่ การเพาะเห็ด การปลูกไผ่กิมซุง
การปลูกผักสวนครัวแบบผสมผสาน การปลูกผักกางมุ้ง การ
ปลูกไม้เลื้อยเป็นพืชพื้นเมืองที่หายาก รวมทั้งถั่วชนิดต่างๆ การ
ปลูกผักกูดกลางแจ้ง การปลูกพืชสมุนไพร และการทำนาข้าว
โดยเน้นให้เยาวชนได้ศึกษาวิถีชีวิตชาวนา มีผู้อาวุโสในท้องถิ่น
ร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้ ฐานนี้เน้นเรื่องของการปลูกและ
ขยายพันธุ์พืชที่มีอยู่ในท้องถิ่นและเป็นพืชที่สามารถใช้
ประโยชน์ตลอดทั้งปี ฐานการทำปุ๋ยหมัก ให้ความรู้เรื่องของ
การผลิตปุ๋ยและวิธีการใช้ที่ถูกต้องให้มีผลต่อการปรับโครงสร้าง
ดินและได้ผลผลิตของพืชตามที่ต้องการ ฐานการเลี้ยงปลา ให้
ความรู้เรื่องการเลี้ยงปลาในรูปแบบต่างๆ เช่น การเลี้ยงปลาใน
บ่อพลาสติก บ่อดิน กระชัง ฐานการเลี้ยงโคขุนให้ความรู้ในเรื่อง
การเลี้ยงโคเนื้อ/โคขุน โดยมีสำนักงานปศุสัตว์อำเภอตากวีเป็น
ที่ปรึกษาด้านข้อมูลทางวิชาการฐานเรียนรู้เรื่องแก๊สชีวภาพ ใช้
เป็นฐานการเรียนรู้เรื่องแก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์ ลักษณะเป็น
บ่อพลาสติกซึ่งได้ทำมูลโคขุนที่เลี้ยงไว้สำหรับใช้ในครัวเรือน
ฐานการเรียนรู้ระบบน้ำให้ความรู้เรื่องการลำเลียงน้ำจากแหล่ง
น้ำเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในฐานต่างๆ โดยเฉพาะฐานการปลูกพืช

ฐานการเรียนรู้ศูนย์ ICT สนับสนุนงบประมาณในการ
ก่อสร้างโดยอบต.ท่าประดู่ และกศทช. สนับสนุนวัสดุ ครัวภัณฑ์
มีคอมพิวเตอร์ 20 เครื่องเพื่อบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงฐาน
การแปรรูปโดยใช้พลังงานทดแทน เป็นโรงอบพลังงานแสง
อาทิตย์ สำหรับเรียนรู้เรื่องพลังงานทดแทนและการถนอม
อาหาร โดยมีกลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน รวมทั้งชมรมสตรี กศน.
ตำบลท่าประดู่ นำผลผลิตจากครัวเรือนและที่มีในท้องถิ่นมา
แปรรูปเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต เช่น การแปรรูปลูกหี ของ
ชมรมสตรี ทั้งนี้ชมรมสตรีเป็นวิทยากรในฐานการแปรรูปให้กับ
ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาด้วย

ฐานการเรียนรู้
ทั้งหมดเป็น การจัด
กระบวนการเรียนรู้ตลอด
ชีวิตตามวิถีชุมชน โดยมี
กศน. ตำบลท่าประดู่ เป็น
ศูนย์กลางในการประสาน
งานระหว่างหน่วยงานกับ
ชุมชนและทำหน้าที่เป็น
ศูนย์กลางในการจัด
กิจกรรมการศึกษานอก
ระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยในชุมชน
ภายใต้หลักคิดและ
หลักปฏิบัติตามหลัก
ปรัชญาของเศรษฐกิจ
พอเพียงเพื่อการดำรงชีพ
อย่างมีความสุขนั่นเอง

การจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน กศน.อำเภอร่องคำ สำนักงาน กศน.จังหวัดกาฬสินธุ์

กศน.อำเภอร่องคำ มีเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน คือ การปลูกฝังให้นักศึกษาและประชาชนดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รู้จักวางแผนและตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลของตนเอง ข้อมูลทางวิชาการ ข้อมูลทางสังคม เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ อยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดลอมเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยมเอกลักษณ์และความเป็นไทย

จากการดำเนินงานส่งผลให้บุคลากรของ กศน.อำเภอร่องคำ นักศึกษาและประชาชน มีความรู้ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถร่วมกันจัดทำแผนงานโครงการ กิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพันธกิจของสถานศึกษามีตัวแทนนักศึกษาพอเพียงต้นแบบและมีการจัดทำแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนที่สามารถบริการประชาชนที่สนใจได้อย่างทั่วถึงขยายผลลงสู่ชุมชนให้เกิดความยั่งยืน โดยนำหลักคิดของปรัชญา 3 ห่วง 2 เงื่อนไข มาใช้ในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้บ้านทรัพย์เจริญ หมู่ 1 และบ้านเหล่าเชียง หมู่ 5 ตำบลสามัคคี ได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ นอกจากนี้ยังมีแหล่งเรียนรู้ในทุกตำบล เช่นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพื้นภูมิไท ศูนย์เรียนรู้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านสองห้อง ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านดงเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ กศน.อำเภอร่องคำ ยังมีฐานเรียนรู้ความพอเพียง ฐานปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ ฐานบัญชีครัวเรือน ฐานการปลูกผักปลอดสารพิษ ซึ่งอำเภอร่องคำได้มอบหมายให้จัดตั้ง

ศูนย์เรียนรู้ลดการใช้ยาฆ่าหญ้าในภาคเกษตรโดยภูมิปัญญาชุมชนขึ้นภายในพื้นที่ของ กศน. อำเภอร่องคำ ซึ่งการลดการใช้ยาฆ่าหญ้าเป็นวาระของจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การจัดกระบวนการและกิจกรรมทางการศึกษา ส่งผลให้กศน.อำเภอร่องคำ ผ่านการประเมินจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการให้เป็น “สถานศึกษาแบบอย่างการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ปีการศึกษา 2556 ได้รับรางวัลสถานศึกษาพอเพียงที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศระดับประเทศ ประจำปี 2557 ด้านพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และรางวัลเชิดชูเกียรติ MOE AWARDS ประจำปี 2559 สาขาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2559กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศให้ กศน.อำเภอร่องคำ เป็นศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา1 ใน 5 แห่งแรกของสำนักงาน กศน.และเป็นแห่งเดียวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สามารถขยายผลองค์ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาให้กับหน่วยงานอื่นๆให้มีความเข้มแข็งได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยแห่งความสำเร็จนั้นเกิดจากผู้บริหารบุคลากรและภาคีเครือข่ายและภาคประชาชนมีความมุ่งมั่นและร่วมมือกันขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลคลองเรือ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี

ที่ตั้ง หมู่ที่ 10 ตำบลคลองเรือ อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดสระบุรี เบอร์โทรศัพท์ 090 - 1182069

ผู้รับผิดชอบ นางสาวช่อทิพย์ สุทธิใจพิเศษ ครูกศน. ตำบลเบอร์โทรศัพท์ 098 - 8978323

พี่ชล (นางชลดนิธดาชประเสริฐ) แม่บ้านผู้มุ่งมั่น ประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้ชุมชนบ้านคลองหัวช้าง เจ้าของรางวัลชนะเลิศศูนย์เรียนรู้ชุมชนระดับเขต 1 ภาคกลาง “ความธรรมดา เรียบง่าย ที่ไม่ต้องบรรจงแต่งแต่มีสีให้กินงาม แต่เดินตามธรรมชาติ ตามรอยพ่อหลวง ให้มีกินอย่างพอเพียง ก็เพียงพอแล้ว” มุ่งเน้นกระบวนการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย รวมกลุ่มพึ่งพาอาศัยกัน เน้นการมีส่วนร่วมในการพัฒนา และการเชื่อมโยงเครือข่ายการพัฒนา ทั้งในระดับตำบล อำเภอ ภาคและประเทศ

น้องเมย์ (นางสาวพิมิตดาภา ปัญญาหนู) กราฟิค ดีไซน์เนอร์ ผู้ละทิ้งชีวิตมนุษย์เงินเดือนและความศิวิไลซ์ในเมือง หันกลับมาใช้ชีวิตเกษตรกรุ่นใหม่แบบพอเพียงในท้องทุ่งนา บ้านตั้งใหม่มงคล ตามความคิดที่ว่า

“ความสุข...อยู่ที่รู้จักพอ” ปัจจุบันเธอมีอาชีพปลูกพืช ผักสวนครัว ปลูกดอกไม้จำหน่าย และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข อยู่กับคุณพ่อ คุณแม่ คุณย่า และน้องสาว อะไร...ทำให้เธอหันมาใช้ชีวิตแบบนี้ได้ พบกับเธอได้ที่... ศูนย์เรียนรู้ทฤษฎีใหม่ (ต้นแบบ) ม.4 บ้านตั้งใหม่มงคล ต.เขาหินพัฒนา อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.สระบุรี

สำหรับการนำเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปขยายผลในชุมชนเริ่มต้นจากการใช้ กศน.ตำบลเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการเรียนรู้แนวทางหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขั้นพื้นฐาน นำไปเรียนรู้จากสถานที่จริงแล้วนำไปปฏิบัติจริงทั้งตนเอง ครอบครัว และขยายสู่ชุมชนในลำดับต่อมา

ความสำเร็จของการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชน เกิดจากการทำ MOU เมื่อครั้งที่สำนักงาน กศน.มีนโยบายให้ กศน.ตำบล เป็นและมีแหล่งเรียนรู้ราคาถูกในพื้นที่ เพื่อรองรับความต้องการทางการเรียนรู้ของคนในชุมชนโอกาสนี้ กศน.ตำบลคลองเรือ ได้จัดกิจกรรมร่วมกับศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการนำนักศึกษา กศน.ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปเรียนรู้ถึงแนวทางที่จะนำมาปรับใช้ในครอบครัวและชีวิตประจำวันได้ สำหรับส่วนของครู ได้มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง/จัดอบรมให้ความรู้เรื่องแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจัดกิจกรรมศูนย์ฝึกอาชีพชุมชนโดยการแปรรูปเห็ดเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน

องค์ประกอบของศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลคลองเรือ ประกอบด้วยแผนการเรียนรู้ชุมชนที่ยั่งยืน กลุ่มอาชีพที่เข้มแข็ง อาชีพกลุ่มทอผ้าเช็ดเท้าบ้านคลองหัวช้าง ซึ่งมีการเรียนรู้และการพัฒนากลุ่มอาชีพอย่างยั่งยืนการพัฒนาที่เดินตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการเรียนรู้พลังงานทดแทน ได้แก่ เต้าเผาถ่าน น้ำส้มควันไม้ แก๊สชีวภาพจากมูลสัตว์โดยภายในศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง จะแบ่งออกเป็นฐานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เข้าศึกษาได้เรียนรู้ เช่น ฐานการเลี้ยงไก่ ฐานการเลี้ยงปลา ฐานเลี้ยงหมู ฐานการทำปุ๋ยหมักแบบแห้งและแบบน้ำ ฐานการทอพรมเช็ดเท้า และการทำปุ๋ยอัดเม็ด ซึ่งในอนาคตอันใกล้จะต่อยอดโครงการในการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการที่เน้นชุมชนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลเสริมสร้างผู้นำชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อเป็นต้นแบบให้คนในชุมชนปฏิบัติตาม โดยเริ่มจากครอบครัวอยู่ดีมีสุข มีรายได้พอเพียง ลดภาระและปัญหาจากหนี้สิน เป็นชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

กศน.ตำบลบ้านทานตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านไร่ตอ ตำบลบ้านทาน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีมีแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนตั้งอยู่บ้านของ นายอบ บัวตุมหมู่ 6 บ้านดงห้วยหลวง ภายใต้แนวคิด “การจัดการเรียนรู้การเกษตรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่ออาหารปลอดภัย” ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเป้าหมายโดยวิธีการเกษตรธรรมชาติอย่างยั่งยืน คือ การเรียนรู้ปลูกผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีแต่จะใช้ปุ๋ยหมักแทน ทำให้ดินอุ้นและไม่ทำให้ดินแข็ง ปรับปรุงดินให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้พืชผลทางการเกษตรที่ปลูกก็จะให้ผลผลิตที่ดีตามมา

กระบวนการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะเกษตรทฤษฎีใหม่ ของ กศน.ตำบลบ้านทาน เริ่มต้นจากการแก้ปัญหากรณีที่ใช้สารเคมีจนตนเองป่วย ครู กศน.ตำบลบ้านทาน จึงได้ชักชวนเกษตรกรมาใช้วิธีการของเกษตรธรรมชาติส่งผลให้หายจากอาการเจ็บป่วยและมีสุขภาพที่ดีขึ้น จากนั้นจึงแนะนำให้เกษตรกรดำเนินวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารจัดการครัวเรือนแบบพอมีพอกิน พออยู่พอใช้ และพอออกพอใจ เป็นการตอบสนองกับความต้องการพื้นฐานอื่นและสร้างภูมิคุ้มกันในระดับครอบครัวด้วย

ปี 2555 นายอบ บัวตุม ได้ดำเนินการทำฐานการเรียนรู้ร่วมกับ กศน.อำเภอบ้านลาดเพื่อถ่ายทอดความรู้หลักเกษตรธรรมชาติบนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจทั่วไปแบบ “จิตอาสา” ภายในศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ของ กศน.อำเภอบ้านลาดเป็นวิทยากรคู่กับครู กศน.ตำบล มีฐานเรียนรู้ 9 ฐาน คือ ฐานความรู้เกษตรธรรมชาติ ซึ่งประกอบ

ด้วย การปรับปรุงดิน ปุ๋ยพืชสด และแมลงและศัตรูพืช (ตัวห้ำตัวเบียน) ฐานการทำปุ๋ยหมักจากมูลสัตว์ / การทำปุ๋ยหมักจากเศษพืช ฐานน้ำหมักและสารไล่แมลง ฐานแปลงทดลอง (แปลงผักเกษตรธรรมชาติ) ฐานการเพาะเห็ดภูฐาน ฐานการเลี้ยงเป็ดไข่โดยวิธีเกษตรธรรมชาติ ฐานเตาน้ำส้มควันไม้ ฐานการขยายพันธุ์กิ่งส้มโอและมะนาว และฐานการทำบัญชีครัวเรือน

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปขยายสู่ชุมชนโดยบูรณาการในการจัดการศึกษา นำนักศึกษาและชุมชนเข้าร่วมเรียนรู้แนวคิด วิธีการ คุณประโยชน์และจูงใจให้เกษตรกรนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปใช้ในการดำรงชีวิต

รางวัลแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานประกอบ ด้วยนายจรานูวัฒน์ ศรีจันทร์ ครู กศน.ตำบลบ้านทานได้รับการคัดเลือกจากสำนักงาน กศน. และมูลนิธิ MOA ไทยเข้ารับการฝึกอบรมเกษตรธรรมชาติระดับสูง ณ ประเทศญี่ปุ่นรางวัลสถานศึกษาพอเพียง 2556 รับรางวัลที่ 1 ระดับประเทศ ประเภท กศน. อำเภอขนาดใหญ่พิเศษ ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดีเด่น ประจำปี 2557

กศน.อำเภอบ้านลาด ได้ขยายผลโดยการตั้งศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล 18 แห่ง เพื่อให้ความรู้เรื่องเกษตรธรรมชาติและความรู้ที่เกี่ยวกับอาชีพตามความสนใจของคนในชุมชน ยึดหลัก “พึ่งตนเอง” เพื่อให้ “อยู่ได้อย่างพอเพียง” รู้จักลดกิเลสและลดความต้องการ ของตนเองลงเพื่อให้เหลือแรงและเวลาในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากขึ้น

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลคลองน้อย อำเภอเมือง จัหวัดสุราษฎร์ธานี

ที่ตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลคลองน้อย อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี 84000
โทร. 089-4743400

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางการพัฒนาตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ให้ประชาชนมีความพอเพียง พอประมาณ และมีภูมิคุ้มกัน สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดย กศน.ตำบลคลองน้อย ได้ประสานกับผู้นำในชุมชน และประชาชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เพื่อให้ชุมชนมีความพอเพียง

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ไปขยายผลในชุมชนของ กศน.ตำบลคลองน้อยดำเนินการโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน นักศึกษากศน. เพื่อให้เห็นแนวทางในการให้ความรู้ สู่ความพอเพียง เช่น การจัดกระบวนการเรียนการสอนในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อวางแผนการใช้จ่ายในระดับบุคคลและครอบครัว จัดกิจกรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้เห็นถึงความพอเพียง เช่น ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมประสบความสำเร็จเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในชุมชนและระหว่างชุมชน

ปัจจัยความสำเร็จในขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนเกิดจากความร่วมมือของผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและ ภูมิปัญญาชาวบ้าน และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชนที่ต้องการเห็นความเข้มแข็งและการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงบทบาทของครู กศน.ตำบล ในการประสานงานและเชื่อมโยงบุคคล องค์ความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การศึกษาดูงาน ผลการดำเนินงานที่เห็นเป็นรูปธรรม ได้แก่ มีกลุ่มอาชีพ การเลี้ยงเปิดไข่ การปลูกพืชเศรษฐกิจ และกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในชุมชน ซึ่งรับประกันด้วยรางวัลชนะเลิศ การประกวดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ระดับภาค ปี พ.ศ. 2558 จากกระทรวงมหาดไทย

สำหรับองค์ประกอบของความสำเร็จของศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลคลองน้อย มาจากการที่ กศน.ตำบลคลองน้อย มีอาคารเป็นศูนย์กลางชุมชน มีบุคลากรครู กศน.ตำบล ที่ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงาน มีหน่วยงานภาคีเครือข่ายให้ความร่วมมือที่เข้มแข็งผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็งประชาชนในหมู่บ้าน ชุมชนให้ความร่วมมือ และศรัทธาในผู้นำ โดยได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี นอกจากนี้ภายในชุมชนยังมีแหล่งเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก

ในห้วงระยะเวลาต่อจากนี้ไป กศน.ตำบลคลองน้อย ได้ตั้งเป้าหมายให้ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลคลองน้อย ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของการประสานงาน รวบรวมองค์ความรู้และกระจายองค์ความรู้แก่ประชาชน ในชุมชน และนอกชุมชนพัฒนาอาชีพ เพื่อสร้างมูลค่า เพิ่มผลผลิตในชุมชนและพัฒนาให้เป็นแหล่งศึกษาดูงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ บ่มเพาะให้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงเข้าสู่วิถีชีวิตของคนในชุมชนอย่างเข้าถึง และเข้าใจ

ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “ตามรอยพ่อหลวง” อำเภอมัญจาคีรี ศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น

คนไทยทุกคนรักพระเจ้าอยู่หัวฯ เชื่อมั่นศรัทธาและน้อมนำคำสอนของพระองค์มาปฏิบัติ และดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ที่ทรงสอนให้ประชาชนรู้จักคิดไตร่ตรองไม่ประมาทและรู้จักพึ่งตนเอง รู้รักสามัคคี ร่วมกลุ่มกัน และสร้างเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งถือเป็นจุดเริ่มต้นของศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง “ตามรอยพ่อหลวง” อำเภอมัญจาคีรี

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปขยายผลสู่ชุมชนนั้น จำเป็นต้องอาศัยปราชญ์ชาวบ้าน และคณะครูคน ที่ลงมือปฏิบัติจริงจนได้รับการยอมรับให้ในการเป็นต้นแบบหรือตัวอย่างบุคคลพอเพียงในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้น ตลอดจนร่วมมือกับผู้นำชุมชนและส่วนราชการต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นต้นแบบจึงจะมีผู้ทำตามและรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

จากการที่ กศน.อำเภอมัญจาคีรี และ กศน.ตำบลในพื้นที่ได้ริเริ่มจัด “พิพิธภัณฑ์พ่อของแผ่นดิน”และ“ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงฯ” ขึ้น เพื่อแสดงออกถึงความจงรักภักดีและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์และใช้สำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทนั้น ในส่วนของการจัดกระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ได้มุ่งเน้นไปที่ตัวครู กศน.ช่วยกันทำก่อน แล้วจึงเชิญชวนปราชญ์ชาวบ้านเข้ามาช่วยเรียนรู้และปฏิบัติจริง เพื่อให้เป็นแบบอย่างบุคคลที่พอเพียงหรือผู้นำพอเพียง จากนั้นจึงบูรณาการเชื่อมโยงไปยังนักศึกษา กศน. ชาวบ้านและชุมชน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำโครงการหรือเรียนรู้ร่วมกันในชุมชน เน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทก่อน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีจิตสำนึกรักชาติรักแผ่นดินรักในหลวงและพร้อมจะเดินตามรอยของพ่อหลวงในด้านเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ได้อย่างเข้าใจและเข้าถึง มีการลงปฏิบัติงานจริงในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้าน เช่น หมู่บ้านห้วยหล่ม หมู่บ้านชีวังแดน เป็นต้นซึ่งปรากฏว่ามีผู้สนใจเข้ามาศึกษาดูงานและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งมีคณะครู กศน.เป็นผู้ดูแลและถ่ายทอดความรู้โดยเฉพาะเรื่องวิชาช่างพื้นฐานและการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ผ่านฐานการเรียนรู้ 9 ฐาน ได้แก่ฐานพิพิธภัณฑ์พ่อของแผ่นดิน :เพื่อปลูกจิตสำนึกรักชาติรักแผ่นดินและพระมหากษัตริย์ฐานนิทรรศการในหลวงกับเศรษฐกิจพอเพียง :เพื่อเรียนรู้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของพระองค์ฐานเกษตรทฤษฎีใหม่ :เพื่อเรียนรู้แนวคิดและการปฏิบัติเกษตรทฤษฎีใหม่ฐานผลิดอกกล้าไม้ :เพื่อเรียนรู้การปลูกต้นไม้ ขยายพันธุ์ต้นไม้ ฐานน้ำคือชีวิต /ปลูกป่า 3 อย่างประโยชน์ 4 อย่าง :เพื่ออนุรักษ์น้ำและปลูกป่าเพื่อสิ่งแวดล้อมฐาน 9 คำพ่อสอน :เพื่อเรียนรู้และปฏิบัติตามคำสอนของในหลวงฐานซุ้มสวนพอเพียง :เพื่อเรียนรู้และจัดทำซุ้มที่ให้ความรู้และการพักผ่อนหย่อนใจฐานฝึกอาชีพช่างพื้นฐาน :เพื่อเรียนรู้วิชาช่างพื้นฐาน ได้แก่ช่างปูน ช่างไม้ ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า เป็นต้นฐานโครงการงานนักศึกษา กศน. :เพื่อเรียนรู้และปฏิบัติโครงการ ตลอดจนแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่

การวางแผนขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลมัญจาคีรี มุ่งเน้นการสร้างคนบุคคลและผู้นำพอเพียงควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งโดยเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนให้หมดสิ้นไป

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลหูล่อง อำเภอปากพะยูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

ชุมชนดั้งเดิมของตำบลหูล่องประกอบอาชีพการทำนาเป็นอาชีพหลัก แต่เมื่อกระแสการทำนาถูกได้รับความนิยมน้อยลงอย่างรวดเร็ว ทำให้ชาวนาทิ้งอาชีพนาข้าวไปทำนาอื่น เมื่อนานี้ประสบปัญหาขาดทุน แขนงนำชุมชนและหน่วยงานของรัฐในพื้นที่ จึงร่วมกันคิดแก้ไขปัญหา โดยจัดทำเวทีประชาคม เก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับจำนวนที่นา รายรับ รายจ่าย จำนวนทรัพยากรที่มีเป็นรายครัวเรือน แล้วนำข้อมูลมาเขียนแผนที่เป็นรายแปลง เพื่อทราบจำนวนนาไร่ที่มีทั้งหมด และขยายพื้นที่การทำนาจนสามารถปรับนาไร่เป็นนาข้าวได้ในที่สุด

ปัจจุบันการทำนาก็ยังประสบปัญหาต่อเนื่องเกี่ยวกับสภาพความเป็นกรดของดินและรายได้ยังไม่สูงมากนัก แม้จะมีการปรับปรุงบำรุงดินโดยใช้ปุ๋ยพืชสด แต่ก็ต้องทำอย่างต่อเนื่อง บางส่วนยังมีการใช้สารเคมีและปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มผลผลิต เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและบรรเทาความเดือดร้อนให้ลดน้อยลง กศน. ตำบลหูล่อง จึงได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นกิจกรรมที่ช่วยลดรายจ่ายและต้นทุนการผลิต กิจกรรมที่เพิ่มรายได้และนำเทคโนโลยีมาใช้ เช่น จัดหลักสูตรการทำนาข้าวอินทรีย์ที่มุ่งเน้นให้เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมี หลักสูตรการทำปุ๋ยหมักชีวภาพที่มุ่งแก้ปัญหาต้นทุนสูงและการลดใช้ปุ๋ยเคมี หลักสูตรการเลี้ยงไก่พื้นเมืองที่เกษตรกรสามารถนำรำปลายข้าวที่เหลือจากการสีข้าวสารมาเป็นอาหารในเลี้ยงสัตว์ โครงการสวนผักในบ้านที่ส่งเสริมการบริโภคผักสวนครัว ลดรายจ่ายในครัวเรือน การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ข้างต้นทำให้ประชาชนเข้าใจและมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพที่สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ในครัวเรือนไปพร้อมๆกัน อันเป็นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาตามวิถีชีวิตของเกษตรกรด้วยยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนในลักษณะ “ยึดโยงเครือข่าย ค่อยๆขยายผล เป็นขั้นเป็นตอน เน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มุ่งสู่ความพอเพียง” โดยแบ่งการดำเนินการ ออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ ขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินงาน และขั้นสรุปผล/

ประเมินผลโดยยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

การจัดกระบวนการเรียนรู้ในระยะแรก เป็นเรื่องของการทำนาข้าวอินทรีย์ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยปรับวิถีคิด เปลี่ยนพฤติกรรม ทำอาชีพอย่างพอเพียง เน้นให้เห็นประโยชน์ของการทำนาข้าวอินทรีย์ที่ช่วยลดการทำลายหน้าดิน ใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ แทนปุ๋ยเคมีช่วยบำรุงและปรับปรุงดิน เพื่อปรับจากดินที่หมดสภาพเป็นดินที่ใช้ปลูกข้าวให้ได้ผลผลิตดี เป็นการส่งเสริมการทำเกษตรเพื่อลดต้นทุนหลังการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นมีการนิเทศติดตามร่วมกับแกนนำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของโครงการและผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

กศน. ตำบลหูล่อง ได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการและขั้นตอนตามหลักสูตรและยังมีการบูรณาการการจัดการเรียนรู้กับหลักสูตรอื่นๆ เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น ผลจากส่งเสริมการทำเกษตรเพื่อลดต้นทุนตามหลักสูตรการทำปุ๋ยหมัก จากการสอบถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการถึงผลผลิตที่เกิดจากการเข้าร่วมโครงการ พบว่าการปลูกฟักทองจำนวน 450 หลุม พื้นที่ 2 ไร่ ได้ผลผลิต 4,500 กก. จำหน่ายผลฟักทองได้ 3,200 กก. มีรายได้ 40,500 บาทต่อรอบการปลูกที่เหลือใช้เป็นอาหารสุกร และผลิตปุ๋ยอินทรีย์น้ำ

ความสำเร็จที่เห็นได้ชัดเจนคือผู้รับบริการหรือผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เกิดทักษะกระบวนการตัดสินใจตามหลัก “คิด วิเคราะห์เป็น” จากการจัดระบบหรือกระบวนการเรียนรู้เน้นเอื้ออำนวยให้ผู้ร่วมกิจกรรมสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้แผนชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนร่วมกับภาคีเครือข่าย แกนนำชุมชน ประชาชน ผู้รู้ แกนนำผู้เรียน และใช้ กศน. ตำบลเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้และพึ่งตนเองได้

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ที่ตั้งศาลาสรางสุขตำบลป่าไผ่ ตั้งอยู่ภายในโรงเรียนบ้านศรีจักรดิบพูกี่ 8 บ้านศรีจักรดิบ
ตำบลป่าไผ่ อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210

การดำเนินงานในเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนของ กศน.ตำบลป่าไผ่ โดยนำเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปขยายผลในชุมชนเรียนรู้สู่การปฏิบัติจริง เผยแพร่องค์ความรู้แนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ของในหลวงสู่ครอบครัวคนในชุมชน ให้เข้าใจถึงแก่นแท้ของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยมีในหลวงเป็นต้นแบบความพอเพียง ด้านความมัธยัสถ์ การออม การไม่เรียนรู้สามารถวิเคราะห์ศักยภาพตนเอง ครอบครัว ชุมชน และน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่สู่ชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ประกอบและความสำเร็จของการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนของศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลป่าไผ่ นอกจากจะเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งศึกษาดูงานที่ดีเกิดขึ้นในชุมชนแล้ว คนในชุมชนทุกเพศวัย มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ร่วมสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีที่ดั้งเดิมของชุมชนเอาไว้ รวมถึงเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางอาชีพเกษตรกรรมด้านต่างๆ การเลี้ยงสัตว์ การทอผ้า และการเย็บผ้าเป็นแหล่งฝึกอาชีพตามความสนใจที่อยู่ใกล้ที่สุด อีกทั้งยังเป็นแหล่งวิทยากรความรู้วิชาการ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิต (กศน.ตำบลป่าไผ่)

ดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ ศูนย์พัฒนาสังคม หน่วยที่ 13 จังหวัดเชียงใหม่ เทศบาลตำบลป่าไผ่ กศน.

ตำบลป่าไผ่ ศูนย์พัฒนาที่ดินที่ 6 เชียงใหม่ สำนักงานเกษตรอำเภอสันทราย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ในกิจกรรมต่างๆ อาทิ การทำนํ้าหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง การทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด การขยายพันธุ์พืช การเลี้ยงสัตว์ เป็ด ไก่ กบ ปลาตก หมู วัว การส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุตำบลป่าไผ่ การปลุกมะนาวในบ่อซีเมนต์ การปลูกผักกางมุ้ง การทอผ้า การเย็บผ้านวมและการเย็บเครื่องนอน การกำจัดขยะในครัวเรือนโดยเลี้ยงไส้เดือน การทำถังขกคองโค การทำบัญชีครัวเรือน กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีต่างๆของชุมชน โรงเรียนผู้สูงอายุตำบลป่าไผ่ เป็นต้น

การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลป่าไผ่ เริ่มต้นจากการเปิดป้ายศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลป่าไผ่ และเชิญภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน กลุ่มต่างๆ ประชาชนและผู้สนใจภายในตำบลมาร่วมพิธีเปิดศูนย์ฯ การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของศูนย์ฯ ให้หลากหลาย อาทิ ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้านทั้ง 17 บ้าน, แผ่นพับใบปลิว, ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผ่านกลุ่มผู้นำ ชุมรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นักศึกษา กศน. คณะกรรมการ กศน.ตำบลเครือข่ายประชาสัมพันธ์ของเทศบาลตำบลป่าไผ่ทั้งหมดนี้ เกิดจากการระดมทุกสรรพกำลังระหว่างภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อก่อประโยชน์สูงสุดแก่คนในชุมชนและใกล้เคียงอย่างยิ่ง

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลธาตุเชิงชุม ตั้งอยู่ที่ 101 ถนนสกลทวาปี ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมจัดกระบวนการการเรียนรู้และประสานงานแหล่งเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงภายในชุมชน เพื่อให้ประชาชนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม มีการประกอบอาชีพด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียร ประหยัดอดออมและสร้างหลักประกันให้กับชีวิตรวมทั้งใช้ทรัพยากรและพลังงานอย่างประหยัด ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามและอบายมุขทั้งปวงและมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปขยายผลในชุมชนเพื่อทำให้คนชุมชนเกิดกระบวนการคิดกระบวนการเรียนรู้และการแก้ปัญหาในชุมชนทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งจะเห็นตัวอย่างความสำเร็จได้จากโครงการการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถทำสร้างความตระหนักให้กับผู้เข้าร่วมโครงการเห็นสำคัญของวางแผนในการใช้จ่ายเงิน และรู้จักเก็บออมไว้ใช้ในยามจำเป็น

สำหรับศูนย์เรียนรู้แปลงเกษตรต้นแบบขยายผล ได้ดำเนินการที่บ้านนางบังอร ไชยเสนา 28 ม. 4 ตำบลยางโอง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร มีการบริหารจัดการที่ดินตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่ กล่าวคือ นางบังอรมีพื้นที่ 5 ไร่ แบ่งพื้นที่ออกเป็นบ่อน้ำ 3 บ่อๆ ละ 2 งานได้นำปลามาเลี้ยง ได้แก่ ปลาตะเพียน ปลานิล ปลานวลจันทร์และปลาหมอ บริเวณรอบๆ ขอบบ่อได้ปลูกมะละกอ ไข่ ตะไคร้ และพื้นที่ผักสวนครัวเพื่อเอา

ไว้กินเป็นอาหารปลูกสร้างที่อยู่อาศัยและเลี้ยงไก่ และปลูกมะนาวในวงปอซีเมนต์จำนวน 1 ไร่ปลูกบวบจำนวน 3,000 คู่บวบเพาะลูกฮอดส่งออกประเทศลาวเป็นรายได้หลักปีละ 600,000 บาทปลูกเพกาและมะละกอในระบบวงทอ ขายทั้งผลและกิ่งพันธุ์พื้นที่เช่า 10 ไร่ ใช้ปลูกข้าว ทำไร่อาวเรืองและปลูกบัวเป็นรายได้เสริม

แนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประกอบด้วยการศึกษาวิเคราะห์วิจัยแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการการศึกษา

จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่การเรียนรู้การสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกเนื้อหาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับทั้งตนเองและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ ขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ในส่วนของสถานศึกษาได้จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จัดฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้สามารถนำความรู้ไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้ มีการประสานงานของเครือข่ายจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารอย่างเป็นระบบมีการติดตามประเมินผลเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างแท้จริง

ศูนย์ศึกษการพัฒนาคุณภาพอันเนื่องมาจากพระราชดำรินางบังอร ไชยเสนาบ้านเลขที่ 28 หมู่ที่ 4 ตำบลยางโอง อำเภอเมือง จังหวัดสกลนครพื้นที่ดำเนินการ 5 ไร่สนับสนุนโดยพัฒนาคุณภาพอันเนื่องมาจากพระราชดำรินางบังอร ไชยเสนา

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลบางเมืองใหม่ กศน.อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

ชุมชนศรีเพชร มีสภาพเป็นชุมชนเมือง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างและอาชีพอิสระ พื้นที่ส่วนหนึ่งของชุมชนเป็นสวนและบ่อเลี้ยงปลา ชุมชนศรีเพชร เป็นที่ตั้งของ กศน.ตำบลบางเมืองใหม่ เป็นศูนย์การเรียนรู้ของนักศึกษา กศน. และเป็นแหล่งเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน มีฐานการเรียนรู้ 15 ฐาน พร้อมตู้ห้องสมุดชุมชน ประกอบกับการได้น้อมนำแนวทางตามรอยพระยุคลบาทของนักศึกษาและประชาชน ที่ได้รับองค์ความรู้จากการศึกษาดูงานในโครงการลูกพระดาบสสมุทรปราการ ตามพระราชดำริ และได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจาก กศน.อำเภอเมืองสมุทรปราการ ในเรื่องของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานและต่อยอดด้านทักษะอาชีพ การประกอบอาชีพ การสร้างรายได้จากอาชีพเสริม รวมทั้งการร่วมมือสนับสนุนและส่งเสริมจากปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และประชาชน เป็นศูนย์เรียนรู้และต้นแบบให้กับตำบลอื่นๆ กศน.ตำบลบางเมืองใหม่ จึงเป็นต้นแบบศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลแห่งสำคัญของจังหวัดสมุทรปราการ

การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ไปขยายผลในชุมชนเกิดมรรคผลอย่างดีต่อชุมชน จะเห็นได้จากเดิมคนในชุมชนที่ประกอบอาชีพรับจ้างและทำงานอิสระ เมื่อมีการสร้างกิจกรรมการพัฒนาอาชีพขึ้นโดยน้อมนำจากองค์ความรู้จากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฯลฯ เช่น การเพาะเห็ด การนำเห็ดไปแปรรูป การปลูกพืชสมุนไพร การทำน้ำหมักชีวภาพ การปลูกผักสวนครัว การเลี้ยงปลามาดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเป็นการต่อยอดด้านองค์ความรู้ด้านการพัฒนาทักษะชีวิต ด้านการสร้างอาชีพเสริมรายได้ให้เกิดขึ้น ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความพอเพียงในการดำเนินชีวิต สิ่งเหล่านี้เกิดจากการเรียนรู้จากศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ และได้นำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ในส่วนของชุมชนเอง ประชาชนและสังคมโดยรวมเกิดการพัฒนาด้านความมั่นคง ความสามัคคี ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในทุกๆด้าน กศน.อำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้สร้างความตระหนักและเน้นย้ำให้บุคลากร นักศึกษา กศน. และประชาชน ฟังพาดตนเองได้ตามพระราชประสงค์ของในหลวง และนำไปสู่การปลูกฝังปรับเปลี่ยน

จิตสำนึกและกระบวนทัศน์ในการดำรงชีวิต ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะที่สอดคล้องกับหน้าที่และบทบาทของแต่ละบุคคลได้อย่างเหมาะสม

ความสำเร็จของการดำเนินงานขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ในชุมชนที่เห็นเป็นรูปธรรม ดูได้จากโครงการที่โดดเด่น อาทิ โครงการเพาะเห็ดโครงการพืชสมุนไพร โครงการปุยหมักกิจกรรมบัญชีครัวเรือนถั่วงอกคอนโด ซึ่งความสำเร็จเหล่านี้เกิดขึ้นจากการมีผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งให้การส่งเสริมและสนับสนุนเป็นอย่างดี ทำให้ศูนย์เรียนรู้แห่งนี้ได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้ ต้นแบบของชุมชนศรีเพชร ตำบลบางเมืองใหม่ นอกจากนี้ยังได้รับความร่วมมือจากเครือข่ายตามยุทธศาสตร์ 4 ก. ของท่าน ผอ.กศน.อำเภอเมืองสมุทรปราการ คือ กอ.รมน. (กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัดสมุทรปราการ) กกต. (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรปราการ) กศน.อำเภอเมืองสมุทรปราการ และ ก. (เกษตร) โดยมีคณะทำงานขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งระดับอำเภอและตำบลคณะกรรมการมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนประชาสัมพันธ์ประสานงานศูนย์เรียนรู้ มีแผนการดำเนินงานเพื่อศึกษาและขยายผล เพื่อทำหน้าที่เป็นต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลที่ดีต่อไป

4

ร่วมกันพัฒนาคน ขยายผลอย่างยั่งยืน

กระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้การนำของ พลเอก ดาว์พงษ์ รัตนสุวรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบแนวทางในการขับเคลื่อนนโยบายด้าน การศึกษาด้วยการน้อมนำกระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ เกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษามาเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นเส้นทางสู่ความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศต่อไปส่งเสริมให้หน่วยงานในกำกับ ดำเนินงานโครงการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยการ เรียนรู้ทำความเข้าใจและยึดเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมทั้งสามารถเผยแพร่ ขยายผลต่อไปได้

เนื่องจากการศึกษานับเป็นกลไกสำคัญที่จะนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน รวมถึงความมีเสถียรภาพของประชาธิปไตยเป็นการน้อมนำหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้กับ ผู้เรียนทั้งในระบบ นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย และการศึกษาลดทอดชีวิต เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างบุคคลที่เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อ อนาคตที่ยั่งยืนซึ่งจะช่วยสร้างศักยภาพบุคลากรของประเทศให้สามารถรับมือกับ ความท้าทายใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีและมีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ต่อการเรียนรู้ของประชาชนคือการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและการศึกษาตลอดชีวิตให้กับกลุ่มเป้าหมายนอกระบบโรงเรียน เพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืนโดยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนเพื่อให้เกิดทักษะในการใช้ชีวิต ทักษะด้านการประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเองได้ สามารถอยู่ในชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งในการจัดการศึกษาในพื้นที่นั้นใช้การขับเคลื่อนโดยครู กศน.ตำบลเป็นกลไกสำคัญในการทำหน้าที่ให้ความรู้และประสานงานเชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน แหล่งเรียนรู้ ประชาชนชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเพิ่มโอกาสในการศึกษาให้กับประชาชนได้เข้าถึงแหล่งความรู้ได้ตามความต้องการและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ครู กศน. นับว่าเป็นผู้มีความสำคัญกับการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นอย่างมาก เนื่องจากองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญามีอยู่ทั่วไปในแต่ละท้องถิ่น ครู กศน. ที่อยู่ในแต่ละพื้นที่สามารถจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งยังสามารถส่งเสริมให้แกนนำที่มีความพร้อม จัดตั้งเป็นศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับครัวเรือน โดยเน้นการทำกินทำใช้ในครัวเรือนอย่าง

ได้ผล และจากเหตุผลดังกล่าวจึงนำมาสู่การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล เพื่อดำเนินงานสนับสนุนแนวทางในการเผยแพร่องค์ความรู้ตามหลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ รวมทั้งหลักการทรงงาน เพื่อสร้างสำนึกความหวังเห็นสถาบันหลักของชาติและการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในชุมชน ผ่านกลไกทางการศึกษาของ กศน. โดยให้บุคลากร นักศึกษา กศน. และประชาชน ได้ตระหนักรู้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตและเห็นความสำคัญในความเป็นชาติ ศาสนา และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ สนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักการทรงงานและแนวพระราชดำริ ตลอดจนให้ความร่วมมือส่งเสริมให้สถานศึกษาได้มีการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทในชุมชน โดยประสานงานและให้ความร่วมมือในการดำเนินงานขับเคลื่อน เผยแพร่องค์ความรู้ให้เกิดการจัดการความรู้ของชุมชนในรูปแบบชุมชนศึกษา และสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ในระดับพื้นที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่คนไทยควรยึดถือเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ อันเป็นเป้าหมายในการบูรณาการความรู้ไปสู่การปฏิบัติ โดยใช้ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ความรู้ในการพัฒนาแก่ชุมชนต่อไปอย่างยั่งยืน

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ระหว่าง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
กับ

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

เพื่อให้การขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติสูงสุด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการขับเคลื่อนแนวทางการรักษาความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2558 ที่จังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเป็นแนวทางความร่วมมือ ด้านการรักษาความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ โดยให้บุคลากรในสังกัด สำนักงาน กศน. ทุกระดับ และประชาชนได้ตระหนักรู้ และเกิดความภาคภูมิใจ
2. เพื่อเป็นการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ประชาชนอย่างแพร่หลาย
3. เพื่อให้ประชาชนเข้าถึง และเห็นความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ ของประเทศไทย
4. เพื่อให้ความร่วมมือในการจัดตั้งหมู่บ้านเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

ทั้งนี้ได้มีการประชุมหารือ เพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรม และโครงการที่จะขับเคลื่อนในปี 2559 โดยได้เห็นชอบให้ดำเนินงานภายใต้ชื่อ โครงการขับเคลื่อน ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล โดยความร่วมมือระหว่าง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงาน กศน.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดยมีกิจกรรมในการขับเคลื่อนดังนี้

1. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ “การขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินในพื้นที่ความมั่นคง และการรักษาความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ” โดย กอ.รมน. มีกลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร กศน.จังหวัดทุกจังหวัด ผู้แทนกอ.รมน.ภาค 1-4 และผู้แทนกอ.รมน.จังหวัด เข้าประชุม จำนวนทั้งสิ้น 170 คน ระหว่างวันที่ 2 -4 มีนาคม 2559 ณ โรงแรมนนทบุรีพาเลซ จ.นนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปขยายผลในพื้นที่ความมั่นคง ตลอดจนร่วมกันกำหนดแนวทางการรักษาความมั่นคงสถาบันหลักของชาติ รับทราบปัญหาข้อขัดข้องและความต้องการของหน่วยปฏิบัติ เพื่อนำมาปรับแก้ให้เหมาะสมกับการทำงานร่วมกันในพื้นที่ต่อไป โดยมี ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร บรรยายเรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ไปสู่การดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม พล.อ.สนั่น มະเริงสิทธิ์ บรรยายเรื่องสถาบันพระมหากษัตริย์กับความมั่นคงของไทย : พระมหากษัตริย์ทรงเป็นมิ่งขวัญของชาติ นายสุรพงษ์ จำจด เลขาธิการ กศน. บรรยายเรื่อง บทบาทของ กศน.กับการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลและนายสมบุญ วัฒนวงศ์กาด จากสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) บรรยายเรื่อง หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

2. โครงการอบรมปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ให้กับ ครู กศน.ตำบลและบุคลากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ ครู กศน.ตำบล/แขวง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตลอดจนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ในฐานการเรียนรู้ที่ศูนย์การศึกษาการพัฒนาฯ อันเนื่องมาจากพระราชดำรินำสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับบุคลากรใน กศน. อำเภอ นักศึกษา กศน. และประชาชนในพื้นที่เป้าหมายต่อไปได้อย่างถูกต้อง

ทั้งนี้สำนักงาน กศน. ได้ดำเนินการอบรมในปีงบประมาณ 2559 นี้ ในระยะแรก จำนวน 11 รุ่น โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ ครู กศน.ตำบล อำเภอละ 1 คน และเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน กศน.จังหวัดที่รับผิดชอบเรื่องนี้ จังหวัดละ 1 คน จำนวน 1,035 คน โดยมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 ศูนย์ เป็นสถานที่ในการจัดอบรม ได้แก่

- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทอง จ.นราธิวาส จำนวน 80 คน
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จ.ฉะเชิงเทรา 2 รุ่น จำนวน 175 คน
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ จ.เชียงใหม่ 2 รุ่น จำนวน 216 คน
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน จ.สกลนคร 3 รุ่น จำนวน 342 คน
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน จ.จันทบุรี 2 รุ่น จำนวน 152 คน
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทราย จ.เพชรบุรี จำนวน 70 คน

ทั้งนี้จะมีการอบรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายให้ ครู กศน.ตำบล ได้เข้าไปศึกษา เรียนรู้ที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริครบทุกตำบล เพื่อจะได้นำความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับมาถ่ายทอดให้กับนักศึกษาและประชาชนต่อไป

3. การเปิดศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล ในพื้นที่กศน.ตำบล จำนวน 7,424 แห่งทั่วประเทศ เพื่อเป็นการเริ่มต้นการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติพร้อมกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล เป็นศูนย์กลางและกลไกในการจัดการเรียนรู้ และเผยแพร่องค์ความรู้ในการพัฒนาแก่ชุมชนและพัฒนากุมิปัญญาชาวบ้านสู่เกษตรกร มีอาชีพในอนาคตต่อไปอย่างยั่งยืน และเป็นการมอบนโยบายในการขยายผลสู่นักศึกษา กศน. และประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย ให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดให้กับคนในชุมชนได้

บทบาทและภารกิจการขยายผลการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลตามข้อตกลงความร่วมมือ

หลังจากเปิดศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลแล้ว ครู กศน.ตำบลประจำศูนย์เรียนรู้ฯ จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานงานการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และเผยแพร่ข้อมูลในด้านปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1. การขับเคลื่อนกิจกรรมโดยการจัดเวทีเสวนาเพื่อสร้างความตระหนัก และแนะนำเผยแพร่ความรู้ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ แก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่องให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษา กศน. และประชาชน จำนวน 350,000 คน
2. ดำเนินการอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้ เรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ร่วมกับผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านในชุมชน ให้แก่ บุคลากร นักศึกษา กศน. ทูกระดับและประชาชน เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ อย่างน้อยตำบลละ 30 คน รวม 222,720 คน เพื่อให้ให้นักศึกษา กศน. และประชาชนในชุมชนได้รับความรู้และเข้าใจเรื่องปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ สามารถปฏิบัติตนและนำไปเป็นแนวทางในการประกอบสัมมาอาชีพได้จริง โดยวิธีการพัฒนาหลักสูตรให้กับวิทยากรและชุมชน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การทำบัญชีครัวเรือน การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำเกษตรธรรมชาติ หรือเกษตรผสมผสาน การเลี้ยงกบ การเพาะเห็ดฟาง เห็ดภูฏาน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งทำให้ผู้รับการอบรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างได้ผล มีความตระหนักถึงการใช้จ่ายอย่างพอประมาณ มีเหตุผลในการใช้จ่าย มีภูมิคุ้มกัน เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามัคคีในครอบครัวและชุมชน สามารถสร้างเป็นอาชีพและมีรายได้ ลดรายจ่ายในครัวเรือน ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. การจัดประชุมสัมมนาและร่วมถอดบทเรียนความสำเร็จของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลสู่การปฏิบัติ เพื่อถอดองค์ความรู้จากบทเรียนความสำเร็จของสถานศึกษา ในการขับเคลื่อนนโยบายปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล เพื่อเป็นต้นแบบในการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างหลากหลาย ตามบริบทของพื้นที่ในพื้นที่ต่อไปอย่างมีคุณภาพ

ในส่วนของการร่วมมือของสำนักงาน กศน. และ กอ.รมน. ที่จะดำเนินร่วมกันอย่างต่อเนื่องหลังจากการเปิดศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบลทั่วประเทศ ดังนี้

1. ศูนย์เรียนรู้จะเป็นศูนย์รวมการบูรณาการขององค์ความรู้ต่างๆ ถ่ายทอดไปยังประชาชนในหมู่บ้านของแต่พื้นที่ โดยมีครู กศน. เป็นผู้ประสานงานกับภาคีเครือข่าย มีเจ้าหน้าที่จาก กอ.รมน. ในแต่ละจังหวัดเป็นผู้ช่วยเหลือและสนับสนุนการปฏิบัติ

2. มีการจัดทำแผนการดำเนินงานในระยะต่อไปร่วมกัน ต่อเนื่องจากการอบนันทึกร่วมมือของทั้ง 2 หน่วยงาน

3. การเสริมสร้างความพร้อมของศูนย์เรียนรู้ฯ ให้กับประชาชนในพื้นที่ การปรับปรุงสถานที่ การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ สื่อ องค์ความรู้ต่างๆ และพลังงานทดแทน (โซลาเซลล์) เป็นต้น

4. การขยายความร่วมมือในการดำเนินงานไปสู่ภาคีเครือข่ายเพิ่มเติม เช่น หน่วยงาน กอ.รมน. (สำนักและศูนย์ประสานงานปฏิบัติ) หน่วยงานภายในกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาฯ) และหน่วยงาน องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนอื่นๆ เพื่อให้เกิดการบูรณาการร่วมกัน

5. การรับรู้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหอย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พร้อมคณะ เปิดศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ประจำตำบลพร่อน นำร่องการขับเคลื่อนที่โรงเรียนมุสลิมศึกษา ตำบลพร่อน อ.เมือง จ.ยะลา เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2559

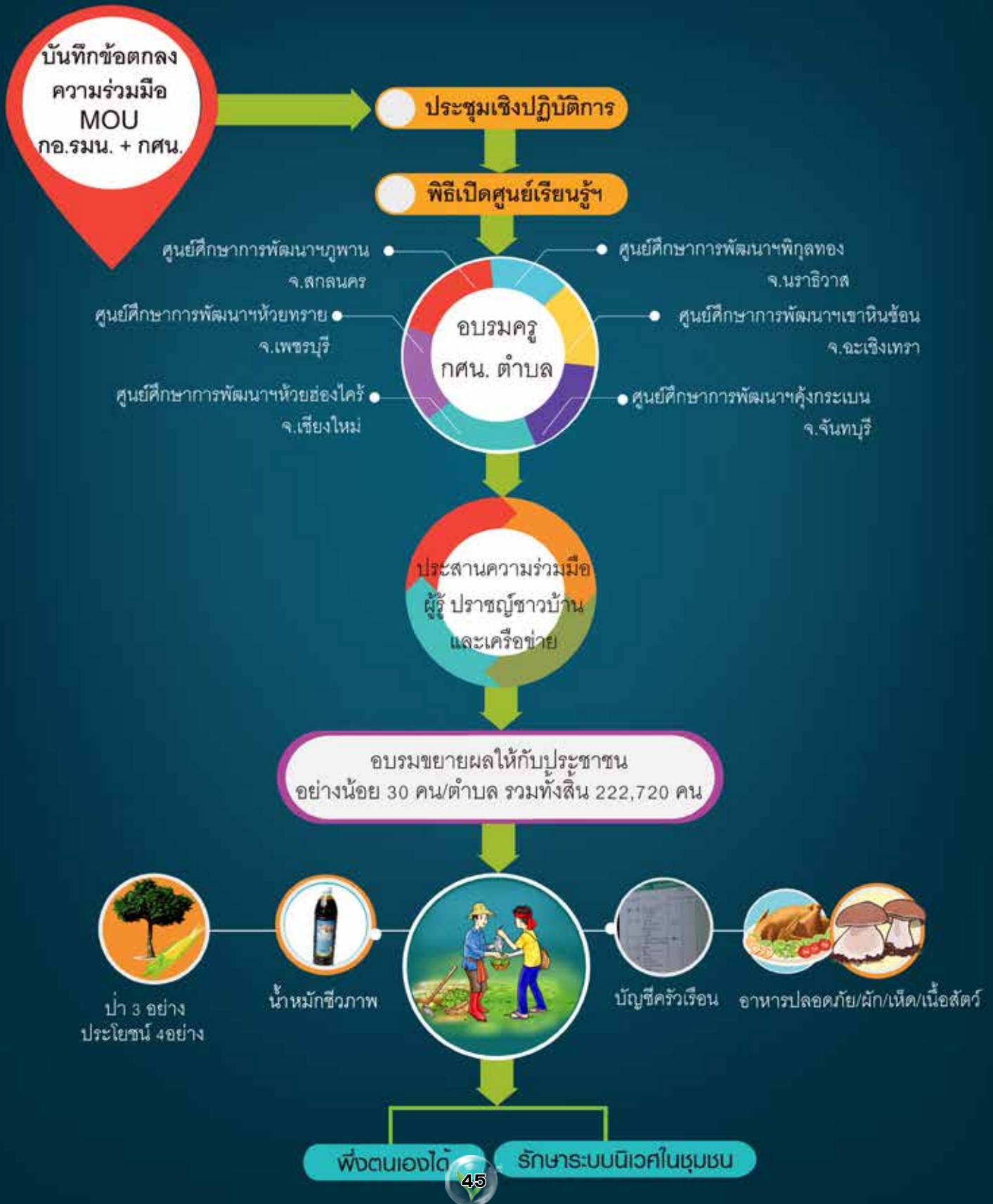
แผนที่แสดงจำนวนศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล ทั่วประเทศ

การขับเคลื่อนและการสร้างการเรียนรู้

ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ประจำตำบล

บรรณานุกรม

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย,สำนักงาน. **นวมินทรมหาวิทยาลัยราชพระผู้ทรงเป็นปราชญ์
แห่งการเรียนรู้**.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค., 2554.

คณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ,สำนักงาน. **4,350 การทรงงาน
เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน**.กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2556.

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยาและปรียานุช ธรรมปิยา. **ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียง...สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์, 2555.

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง .สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ. สืบค้นเมื่อ 4 มิถุนายน 2559. <http://www.rdpb.go.th/>.

เศรษฐกิจพอเพียง .มูลนิธิชัยพัฒนา.สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2559 [www.chaipat.or.th/site_content/
34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html](http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html)

တၢ်ပူၤဆၢ

รายชื่อศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ที่สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
ประสานงานเพื่อร่วมจัดการเรียนรู้อบรม ให้กับนักศึกษา กศน. และประชาชน ของสำนักงาน กศน.จังหวัด ในภาคกลาง

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรมครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
1	โรงเรียนเกษตรกรรมฤดูใหม่ ตามแนวพระราชดำริ	ขอวัดพระพรหมประสิทธิ์ ถนนสุขาภิบาล 5 แขวงคลอง เตยสายใหม่ กรุงเทพมหานคร	1. การทำน้ำหมักจากพืช 2. การทำคอกสัตว์ด้วยวิธีจากคอกแปลงข้าง	6 ชั่วโมง	40 - 50 คน/ครั้ง	-	นายสมจิตร อนุไพโร 085-220-9966
2	บ้านเศรษฐกิจพอเพียง	14/5 ถนนตะไคร้ หมู่ที่ 6 ตำบลอุโลกสีห์ อำเภอท่ามะกา กาญจนบุรี	1. การทำน้ำส้มควันไม้ 2. การปลูกข้าวไร่แบบอินทรีย์ 3. การทำปุ๋ยหมัก	5 วัน	50 คน	-	นางกมลทิพย์ พิทยศิริ 086-161-0306
3	ศูนย์เรียนรู้โครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ	ตำบลธรรมานูต อำเภอเมือง จังหวัดชัยนาท	กิจกรรมให้ความรู้ด้านปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง และเกษตรกรรมวิถีใหม่	1-2 วัน	100 คน/ครั้ง	-	นายอัครชัย เอี่ยมจิตร 009-857-9864
4	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงใกล้ไม่ไกล	54 หมู่ 10 ต.ทุ่งขวาง อ.กำแพงแสน จ.นครปฐม	1. การปลูกผัก 9 อย่าง 2. การทำนาอินทรีย์ 3. ปุ๋ยคอกอินทรีย์	2 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง 2 ชั่วโมง	100 คน	-	น.ส.ปาริชาติ พุฒศิริ 087-157-5272
5	ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน (ศูนย์ ศรีสว่าง)	97/1 ม.7 ต.ราษฎร์นิยม อ.ไทรน้อย จ.นนทบุรี	1. การทำน้ำส้มควันไม้ 2. การทำน้ำส้มควันไม้ 3. การปรับปรุงบำรุงดิน	3-8 ชั่วโมง	30-60 คน	-	นายยวง เรืองวิมล 081-929-9159
6	เศรษฐกิจพอเพียงตำบลคู ขวาง	73 หมู่ 5 ต.คูขวาง อ.ลาดหญ้า กว. 9.ปทุมธานี	1. แปลงผักสวนครัว 2. เรียนรู้ศูนย์โพธิ์ไทย 3. แปลงอินทรีย์	40 ชั่วโมง	20-30 คน	-	น.ส.กฤษณิรินทร์ ศรีสกุล 088-987-5970
7	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	23/26 บ้านด่านสิงขร อ.เมือง จ.ประจวบคีรีขันธ์	1. การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ 2. ปลูกพืชไร่นา 3. เพาะเห็ดนางฟ้า	2 วัน	50 คน	-	นางสาวอริน วงศ์เนตร 089-106-1273
8	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและ เกษตรกรรมวิถีใหม่ประจำ ตำบลโรงช้าง	บ้านเลขที่ 6/2 หมู่ที่ 3 ตำบลโรงช้าง อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1. การผลิตข้าวอินทรีย์ 2. การผลิตปุ๋ยคอก 3. การปลูกข้าวปลอดสารพิษโดยการโยนกล้า	2 วัน	20 คน	-	นางพัชรินทร์ ภัคยา 089-540-0305

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/หลักสูตรการเรียนรู้อบรม	ระยะเวลาการอบรม	จำนวนผู้เข้ารับการอบรมครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงานศูนย์เรียนรู้
9	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหัวกระสังข์	323 หมู่ 7 บ้านหัวกระสังข์ ต.สองพี่น้อง อ.แม่กระจากัน จ. เพชรบุรี	- แก้วชีวภาพ - การเลี้ยงหมูหลุม - การเลี้ยงไก่ไข่	5 ชั่วโมง	100 คน	200 บาท/คน/วัน	นายบัญญัติ ชีเอธารณ์ 087-160-8400
10	ศูนย์ศึกษาเรียนรู้สวนแนวพระราชดำริ บ้านหัวยาง	หมู่ที่ 9 ตำบลปากซ่ง ตำบลจอมปิง จังหวัดราชบุรี	1. ไม้ได้เสียดิน 2. ปลูกไม้สีข้าว	1 วัน	20 คน	1,000 บาท	นางทัศนีย์ อินทรสุด 095-675-4006
11	ศูนย์เรียนรู้ศูนย์เอกราช	98 ม.3 ต.โคกสำพัน อ.เมืองทพบุรี จ.ทพบุรี	1. นวัตกรรมแก๊สออกคอนกรีต 2. ปลูกผักสวนครัว 3. ไม้ผลนอกฤดูการ	3 ชั่วโมง	30-70 คน		นายนิมิตร เทียมมงคล 001-251-8285
12	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสาวก๊ก	เลขที่ 56 หมู่ 7 ตำบลจอมปลวก อำเภอบางคนที จ.สมุทรสงคราม	1. ไม้ 1 แขน เกษตรทฤษฎีใหม่และบัญชีครัวเรือน 2. การใช้พลังงานทดแทนและสิ่งแวดล้อมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	1 วัน	100 - 150 คน	200 บาท/คน	นายสุชล สุรเกษม 086-178-4157
13	ธนาคารต้นไม้	บ้านเลขที่ 45/2 หมู่ที่ 1 ตำบลหนองบัว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร	1. การปลูกบัว 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง 2. การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	1 วัน	20-50 คน	-	นางสาว อิศร บัวผัน 087-163-2973
14	ศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงบ้านศรีปทุม	99 หมู่ 8 ต.หนองโง้ง อ.หนองแค จ.สระบุรี	- ฐานเรียนรู้การทำนาเสย - ฐานเรียนรู้การปลูกหญ้าแฝกกล้า - ฐานเรียนรู้การใช้น้ำพืชด้วยพญาแรงให้น้ำ	1 วัน	50 คน	-	น.ส.จิราพร สยามพรรค 061 - 440-2655
15	แหล่งเรียนรู้ปัฐมของเศรษฐกิจพอเพียงตำบลคอทราย	บ้านเลขที่ 7/1 หมู่ 3 ตำบลคอทราย อำเภอคำชะอี จ.มุกดาหาร	1. การเยี่ยมชมเพาะปลูกถั่ว 2. การทำพวงต้นกล้า 3. การเพาะเมล็ดผักในหลุม	6 วัน	20 คน	5,000 บาท	นายสมศักดิ์ ปิณีนบุญ 098-286-5912
16	แหล่งปราชญ์แห่งชาติ ศีตมณี 2558	บ้านเลขที่ 35 หมู่ที่ 1 ตำบลบางใหญ่ อำเภอบางปลาร้า จังหวัดสุพรรณบุรี	การทำนาลดต้นทุน	1 วัน	120 คน	2,000 - 3,000 บาท/คนละ	นายชัยพร ทรมณพันธุ์ 081-178-2813
17	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงหมู่ 1 ต.มณฑลธรรมนิมิต	5 หมู่ 1 ต.มณฑลธรรมนิมิต อ.สามโก้ จ.อ่างทอง	1. การขยายพันธุ์พืช 2. การผลิตมะม่วงส่งออก 3. การปลูกผักชีวภาพ	1 วัน	20 คน	200/คน	น.ส.วรรณรดา คำสวัสดิ์ 080-114-0529

รายงานเพื่อร่วมจัดการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับ กศน. จังหวัด/กทม.
 รายชื่อศูนย์เรียนรู้แหล่งเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับ กศน. และประชาชน ของสำนักงาน กศน. จังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลาการอบรม	จำนวนผู้เข้ารับการอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
1	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (ตามแนวพระราชดำริ)	37 หมู่ 6 ต.กระแจะ อ.นาขาย อ.สามชัย จ.บุรีรัมย์	1. การพึ่งพาตนเองตามวิถีพอเพียง 2. การทำสวนและการเลี้ยงสัตว์แบบเกษตรอินทรีย์	1 วัน	100 คน	4,000 บาท	น.ส.พรพวี วัฒนศิริ 089-800-3729
2	แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (1ไร่ 1สวน) ครอบคลุมพัฒนา	51 หมู่ที่ 8 บ้านบางพุงพรา ต.เมืองใหม่ อ.ราษสาลีน จ.ระยอง	1. การทำเกษตรผสมผสาน 2. การทำบัญชีครัวเรือน	5 ชั่วโมง	100 คน	120 บาท/คน/วัน	นายวิวัฒน์ วิชา 085-431-1310
3	แหล่งเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กองบัญชาการส่วนที่ 1	กองบัญชาการส่วนที่ 1 ต.เกาะจันทร์ อ.เกาะจันทร์ จ.ชลบุรี	1. โรงเรียนสร้างฝันในคลอง 2. ไฟฟ้าพลังงานลม 3. ธนาคารขยะ	5 ชั่วโมง	100 คน	-	ร้อยเอก นัฐ กฤษณะไทย 089-791-0371
4	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	หมู่ 1 ต.ทุ่งนารี อ.เขาสมิง จ.ตราด	1. การทำปุ๋ยหมัก 2. การปลูกผักกางมุ้ง 3. การแปรรูปผลไม้	1 วัน	50 คน	150 บาท/คน	นางนฤมล แฉงรัมย์ 039-898378
5	แหล่งเรียนรู้บ้านใหม่	บ้านใหม่ หมู่ 3 ต.บ้านลึก อ.บ้านนา จ.นครนายก	1. ฐานเรียนรู้เกษตรธรรมชาติ MOA 2. ฐานเรียนรู้กลุ่มอนุรักษ์สัตว์ป่า 3. ฐานเรียนรู้ปศุสัตว์ที่ปรึกษา	2 วัน	300 คน	-	นางสาวกรรณิการ์ ศรีจิราภรณ์ 091-739-4032
6	ศูนย์เรียนรู้วิถีปัญญา การแพทย์พื้นบ้านอีสาน	165 หมู่ 6 ต.หัวหว้า อ.สามชัย จ.บุรีรัมย์	สมุนไพรประจำภาค	1 วัน	50 คน	-	นายชัย สิมอินทร์ 087-809-8599
7	เกษตรฤษฎีแห่งแผ่นดิน ฐานเศรษฐกิจพอเพียง	177/4 ม. 2 ต.ชัยพัฒนา อ.ระยอง	1. ปลูกพืชหลัก การปลูกองุ่น และพื้นที่ปลูก มะละกอ สัปปะรด มะนาวกระถาง	1 วัน	30 คน		นายเกียรติชัย ดวงมาตุลา 062-447-6071
8	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลบางโปรง	หมู่ที่ 1 ตำบลบางโปรง อ.บางเมือง จ.สมุทรปราการ	1. การทำปุ๋ยหมัก 2. การเลี้ยงกบ	1 วัน	100 คน	-	นายชเชอณ กฤษณ์ 081-808-4134
9	แหล่งเรียนรู้ทำเทียน 4 สี วิถีพอเพียง	16 ม.1 ต.พากัน อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว	เกษตรทฤษฎีใหม่	1 วัน	30 คน	70 บาท/คน	นางรัชวรรณ แก้วพิจิตร 087-037-7274

ประสานงานเพื่อร่วมจัดการเรียนรู้บูรณาการ ให้แก่นักศึกษา กศน. และประชาชน ของสำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม.
 รายชื่อศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ที่สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
1	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงโครงการอัน เนื่องมาจากพระราชดำริ	หมู่ที่ 9 บ.โนนวิเศษ ต.โนนบุรี อ.สหัสขันธ์ จ.กาฬสินธุ์	1. อุทยานกล้วยหอม 2. สระน้ำเอเนกประสงค์ (ดนตรีในสวน)	2 วัน	100 คน	-	นายคำตัน ถิ่นสง 062-282-3628
2	สวนธรรมจักร	บ้านโคกม่วง หมู่ที่ 6 ตำบลเมืองเก่าพัฒนา อำเภอเวียงเก่า จังหวัด ขอนแก่น	1. การเพาะผักหวานป่า ด้วยเมล็ด 2. เกษตรผสมผสาน 3. กล้วยน้ำว้าแปรรูป	1 วัน	30-70 คน	-	นายประติษฐ์ ศิริธรรมจักร 087-690-8083
3	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	155 ม. 1 ต.บ้านบัว อ.เกษตรสมบูรณ์ จ.ชัยภูมิ	เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตร ทฤษฎีใหม่	1 วัน	30 คน	-	นายเสนอ นภาพล 089-947-4558
4	ศูนย์เรียนรู้โครงการ เศรษฐกิจพอเพียง บ้าน หนองตะโน	หมู่ 6 ต.คอนนางหงส์ อ.ธาตุพนม จ.นครพนม	1. การทำปุ๋ยชีวภาพ 2. การแปรรูปข้าว 3. สาธิตการทำนาแปลงใหญ่	1 วัน	30 คน	200บาท/คน	นางคัมภีร์ ศรีหมวงษ์ 087-098-0699
5	โครงการส่งเสริมกิจกรรมไร่ สารพิษอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ	14 ม.11 บ้านน้ำขับ ต.วังน้ำเขียว อ.วังน้ำเขียว จ.นครราชสีมา	1. การผลิตเตาเผาขยะชีวมวล ใช้ควันและถ่านสฟิซต่ำ 2. การทำมิโชะ/โซยุ จากถั่ว เหลืองและข้าวบาเลย์	2 วัน	50 คน	1200 บาท/หัว	นายอำนาจ นามายอดกลาง 044-049-107
6	หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำริสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	หมู่ 6 บ้านระกาเสม็ด ต. กันทรารมย์ อ. กระสัง จ.บุรีรัมย์	-สวนกล้วยหอมทอง -เกษตรผสมผสานไร่สวน ผสม -สวนป่าสมุนไพร	2 วัน	60-80 คน	70 บาท/คน/วัน	นายวิฑูรย์ วันนุประธรรม 081-955-2215

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
7	แหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎี ใหม่	บ้านเลขที่ 46 หมู่ 12 ตำบลโนนสิลา อำเภอปาก คาด จังหวัดบึงกาฬ	-เป็นแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงชุมชนตำบลโนนสิลา เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎี ใหม่	3 วัน	30 คน	9,500 บาท	นายสมคิด เลิศประเสริฐ 083-384-0464
8	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงบ้านดอนมัน	25 หมู่ 13 บ้านดอนมัน ตำบลขามเรียง อำเภอก ันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม	1. วิชาเพาะเห็ดขอนขาวบรรจุ ถุงพลาสติก 2. วิชาทำข้าวกล้องข้าวฮาง	1 วัน	40 คน	150 บาท/คน	นายอติสร เหล่าสะพาน 087-659-3081
9	ปราชญ์ชาวบ้านศูนย์เรียนรู้ ปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง	81 หมู่ที่ 1 บ้านนาโสก ต. นาโสก อ.เมือง จ. มุกดาหาร	การทำปุ๋ยเกษตรอินทรีย์ อะดอมมิคนาโน	1 วัน	20 คน	150 บาท/คน	นายถาวร แก้วไทย 081-260-0915
10	ศูนย์ส่งเสริมด้าน การเกษตร การเพาะเห็ด	บ้านสร้างเป็น หมู่ที่ ๒ ตำบลสงยาง จ.ยโสธร	ศูนย์ส่งเสริมด้านการเกษตร การเพาะเห็ด	1 วัน	30 คน	-	นางลำตวน แสงนั้ง 061-473-8149
11	ศูนย์เรียนรู้ฯ ดงลาน บ้านเกษตรสำราญ	วัดบ้านดงลาน หมู่ที่ 8 ต.ดงลาน อ.เมือง จ. ร้อยเอ็ด	-การตอนมะนาว/การทาบกิ่ง มะนาว -การทำนํ้าหมักจากน้ำข้าวข้าว	1 วัน	30-50 คน	550 บาท/วัน/คน	นายบุญเลิศ ชัยศรี 084-963-1618
12	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงบ้านโคกใหญ่ (นายเฉลิมชัย อินทร์ชัยศรี)	บ้านเลขที่ 1 หมู่ 3 บ้าน โคกใหญ่ ตำบลคาค่า อำเภอนหนองหิน จังหวัดเลย	1. การผลิตก้อนเห็ด 2. การทำปุ๋ยอินทรีย์จากก้อน เห็ด 3. การทำนา 1 ไร่ได้เงิน 1 แสน	1 วัน	100 คน		นายเฉลิมชัย อินทร์ชัยศรี 086-220-6323
13	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงบ้านเสาชัย ต.เสาชัยชัย	ม.1 บ้านเสาชัย อ.กันทรลักษ์ จ.ศรีสะเกษ	1. การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่แบบ อินทรีย์ 2. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ	1 วัน	50 คน	-	

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
14	กลุ่มเกษตรกรรณนา	บ้านท่างาม ต.บ่อแก้ว อ.บ้านม่วง จ.สกลนคร	เกษตรธรรมชาติ	1 วัน	100 คน	2,000 บาท	นายแสง สุทธิรัตน์ นายอนุโรฒ ทอมสมบัติ
15	ศูนย์เรียนรู้ หมู่บ้าน ห้องเขี้ยวเชิงอนุรักษ์บ้าน ตาซอน	บ้านตาซอน ม. 11 อ.เขวาสินรินทร์ จ.สุรินทร์	1. การเลี้ยงไหม 2. การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ	1 วัน	50 คน	200 บาท/คน	นางมันท์มี สมานักษ์ 082-376-5282
16	แหล่งเรียนรู้กลุ่มเพาะเชื้อ เห็ดนางฟ้านางรม ต.บ้าน น้อ	บ้านยางคำ ม. 6 อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย	การเพาะเห็ดนางฟ้านางรม	2 วัน	20 คน	-	นางสุวรรณา ชาวชายโง่ง 081-380-0113
17	บัวพันธ์ฟ้ารั่ม ตำบลคำ ช้าง	66/2 บ้านหนองบัวคำแสน ใต้ อ.นากลาง จ.หนองบัวลำภู	1. การปลูกบัว 2. การปลูกผักหวาน	2-3 วัน	100 คน	20,000 บาท	นายบัวพันธ์ บุญอาจ 083-357-4819
18	ศูนย์การจัดกระบวนการ เรียนรู้ตามแนวทางปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	ถนนเทพี่ยุ-อุตรธานี ตำบล เทพียุ อําเภอเทพียุ จังหวัด อุตรธานี	การเลี้ยงไก่ไข่โอโอดิน การเลี้ยงกบ การเลี้ยงห่าน	1 วัน	60 คน	200 บาท/คน	นายสายันต์ ผาจง 080-749-8383
19	ตำบลคำขวาง อำเภอลำดวน	บ้านสวนตามรอยธรรม	เกษตรกรรมไร้สารพิษ เศรษฐกิจพอเพียง	2 วัน	100 คน	200 บาท/คน	นายอดิศักดิ์ ช่างหอม 081-809-8088
20	ศูนย์เครือข่ายกิจกรรม ธรรมชาติฟ้าห่วน-คนดี	บ้านเลขที่ 41 หมู่ที่ 6 ตำบลไร่ย์ อําเภอลืออำนาจ จังหวัดอำนาจเจริญ	หลักสูตรผลิตทุ้ง สร้างทุน พื้น ที่ให้ให้เกษตรกรทันสมัยใหม่ตาม แนว เศรษฐกิจพอเพียง	5 วัน	100 คน	100 บาท/คน/วัน	นางสุภาพ สุदानาตย์ 089-826-2235
21	ไร่เกษตรนันทน์	บ้านนาดี หมู่ที่ 13 ตำบล กุดธาตุ อําเภอนอนนาคี จังหวัดขอนแก่น	1. การปลูกไม้ดอกฤดู 2. การปลูกกุยช่ายขาว 3. การปลูกสะเดานอกฤดู 4. การเลี้ยงปลาในบ่อดิน	5 วัน	70 - 100 คน	-	นายอนันต์ เทศสนั่น 085-0068894

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
22	ปราชญ์ฟ้าฟาร์ม	บ้านดอนแพง หมู่ 6 ตำบลป่งเต่า อ.ป่งเต่า จังหวัดบึงกาฬ	1. ให้ความรู้เกี่ยวกับกรเพาะปลูกสลับประรด มะนาว พันธุ์ไร้เมล็ด ยางพารา แก้ว มังกร ฯลฯ 2. ให้ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยง ไก่พันธุ์ไข่เปิดบาบารี/เปิดเทศ การเพาะเลี้ยงสุกร ฯลฯ 3. ให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตร ทฤษฎีใหม่	2 วัน	50 คน	5,500 บาท	นายมานพ จำเริญใจ 080-4025486 097-3394036
23	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงบ้านชะ	34 หมู่ที่ 5 บ้านชะ ต.กนกแดง อ.นิคมคำสร้อย จ.มุกดาหาร	- อบรมการทำตาเดาแถบ ประหยัดพลังงาน	10 วัน	20 คน	11,500 บาท	นายทองคำ โชติमुख 093-1524629
24	ตั้งหลักฟาร์ม	บ้านทรายมูล ต.ทราย อ.เสลภูมิ จ.ร้อยเอ็ด	1. การปลูกไผ่จีนจู 2. การปลูกกล้วยหอมทอง 3. การปลูกไผ่หวาน 4. การปลูกฝรั่งไร้เมล็ด เกษตรผสมผสาน	7 วัน	100 คน	120 บาท/วัน /คน	นายชัยภัทร ตั้งหลัก 093-2895483
25	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงเกษตรทฤษฎีใหม่ ลุงบุญแทน เหลาสุพะ	บ้านหัวขมม่วง หมู่ที่ 10 ตำบลนาดินดำ อำเภอ เมืองเลย จังหวัดเลย	1. เกษตรทฤษฎีใหม่ 2. การทำน้ำหมักปุ๋ยหมัก ชีวภาพ จุลินทรีย์กำจัด 3. การทำเครื่องดักแมลงวัน ทองวิธีพีช	1 - 2 วัน	30-50 คน	3,000 บาท	นายบุญแทน เหลาสุพะ 083-3460287

รายชื่อศูนย์เรียนรู้แหล่งเรียนรู้ที่สำนักงาน กศน.จังหวัด/กทม.
ประสานงานเพื่อร่วมจัดการเรียนรู้/อบรม ให้กับนักศึกษา กศน. และประชาชน ของสำนักงาน กศน.จังหวัด ในภาคใต้

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
1	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงบ้านในควน	ม.3 ต.อำเภอลี้ อ.อำเภอลี้ จ.กระบี่	1. การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ 2. การเลี้ยงไก่เดือดิน	6 ชั่วโมง	20 คน	120 บาท/คน	นายกันต์ณัฏ์ ถ้ำเสือ 002-014-5769
2	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงบ้านพะงุ้น	99/1 หมู่ที่ 2 ตำบลคน อำเภอศรี จังหวัดสุพรรณ	1. การทำเตาเผาถ่าน 2. การทำน้ำตะไคร้หอมใส่ถุง	1 วัน	100 คน	200 บาท/คน	นางสังวาลย์ พิณรัตน์ 089-594-6392
3	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	ม.10 ต.ทุ่งค่าย อ.ย่านตาขาว จ.ตรัง	การเพาะเห็ดนางฟ้า	16 วัน	33 คน	-	นางชรัทัย คงสิน 082-415-6293
4	สวนเกษตรทฤษฎีใหม่ครู เขาวีไพร	363 ม.2 ต.หูลีง อ.ปากพอง จ. นครศรีธรรมราช	เกษตรทฤษฎีใหม่	1 วัน	100 คน	-	นายทองชัย จันทร์ศรีคง 095-781-3788
5	ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เศรษฐกิจพอเพียง ตำบล ตะปอเยาะ	หมู่ที่ 4 บ้านลูกกลอน ต.ตะปอเยาะ อ.เชิงฉ.นราธิ วาส	1. แปลงหญ้า การทำหญ้าหมัก การ ทำปุ๋ย 2. ซีวภาพ EM	1 วัน	60 คน	-	นายศิริ เกตุกิจ 084-997-2977
6	ศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง ตำบลปะกาะรัง	บ้านกือยา ม.3 ต.ปะกาะรัง อ.เมืองปัตตานี จ.ปัตตานี	1. การปลูกมะนาว มะเขือ พริก ปาล์ม 2. การเรียนรู้เตรียมดินและทำปุ๋ย ชีวภาพ	8 ชั่วโมง	60 คน	100 บาท/คน	นายเมฆยาที สุดี 088-462-5502
7	ไร่สวนผสมและเกษตร ผสมผสาน	บ้านในหนด อำเภอกะปง จังหวัดพังงา	1. การปลูกเลี้ยงหน่อไม้ 2. การปลูกมะพร้าวหน้าหอม	5-30 ชม.	100 คน	150 บาท/คน	นางมาลี นิธิเงินจันทร์ 089-921-2174
8	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ	85 หมู่ที่ 15	1. การทำตาข่ายดักปลั้งงาน	2-3 วัน	50-100 คน	-	นางหนูสม สายแก้ว

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้ารับ การอบรม/ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
	พอเพียงบ้านเกาะทองสม ใหม่	ตำบลโคกม่วงอำเภอเขาชัยสน จังหวัดพัทลุง	2. การเลี้ยงผึ้งโพรงไทย 3. การเลี้ยงโคขุน				089- 294-4615
9	ศูนย์การเรียนรู้เกษตรกร พอเพียงและศูนย์เรียนรู้ เกษตรธรรมชาติ	328 หมู่ 2 ต.เริงทะเล อ.กลาง จ.ภูเก็ต	1. การเรียนรู้เกษตรธรรมชาติที่ไร่ สารพิช 2. การใช้พลังงานทดแทน	20 ชม.	200 คน	9,800 บาท	นางวิลาวรรณ ศรีระยะ 004-195-8558
10	กศน.ตำบลยะรม	บ้านยะรม ม.3 ต.ยะรม อ.เบตง จ.ยะลา	1. การทำบัญชีครัวเรือน	1 วัน	20 คน	-	นายโชติ บือแน 084-397-6920
11	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงบ้านบางพรวด	40 หมู่ 8 บ้านบางพรวด อ.กระบุรี จ.ระนอง	1. การทำปุ๋ยหมักแห้ง ปุ๋ยน้ำ ฮอร์โมนพืช 2. การผลิตกาแฟตัวบด	1 วัน	20 คน	2,400 บาท	นายธรรมบุญ จันทร์ภักดิ์ 081-187-4611
12	แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียงอำเภอสังขละบุรี	หมู่ที่ 4 ตำบลกระดังงา อ.สังขละบุรี จ.พัทลุง	1. การคัดแยกขยะ 2. การออมทรัพย์จะวันละ 1 บาท	1 วัน	40	-	นายสีปอนนท์ จริญญา กุล 085-243-3219
13	แหล่งเรียนรู้เกษตรกร ธรรมชาติ	160 หมู่ที่ 5 ตำบลคลองตง อำเภอเมืองสตูล จ.สตูล	1. การเลี้ยงเปิดและไก่ 2. การทำประมงน้ำจืด	2 วัน	40 คน	-	นายสมหมาย บรรณา 084-269-5569
14	บ้านปากคลองน้อย	ม.5 บ้านปากคลองน้อย ต.คลองน้อย อ.เมือง จ.สุ ราษฎร์ธานี	การทำเกษตรแบบผสมผสานใน พื้นที่น้อย	40 ชั่วโมง	40 คน	36,000 บาท	นายสุวัฒน์ บุญช้าง 081-476-7472
15	ศูนย์เรียนรู้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง	223 ม.9 ต.ปากส้ว อ.เหนือคลอง จ.กระบี่	1. บ่อน้ำชีวภาพ 2. การปลูกผักปลอดสารพิษ 3. บ้านดิน 4. การเลี้ยงปลา	3-6 ชั่วโมง	100 คน	120 บาท/ชม.	นายพิชิต ชูมณี 081-9589566

รายชื่อศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ที่สำนักงาน กศน.จังหวัด/ททม.
ประสานงานเพื่อร่วมจัดการเรียนรู้/อบรม ให้กับนักศึกษา กศน. และประชาชน ของสำนักงาน กศน.จังหวัด ในภาคเหนือ

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้า รับการอบรม/ ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
1	ศูนย์เรียนรู้โครงการอัน เนื่องมาจาก พระราชดำริ	หมู่ 3 บ้านวัดใหม่ อ.บึงสามัคคี จ.กำแพงเพชร	1. การขยายพันธุ์พืชแบบ ควบแน่น 2. การผลิตปุ๋ยจุลินทรีย์	1 วัน	30 - 35 คน	ค่าอาหารค่า วิทยากร	น.ส.กัญรัตน์ พิธี 092-198-0094
2	แหล่งเรียนรู้ศูนย์ เศรษฐกิจพอเพียงและ โฮมสเตย์	ม.11 บ้านร่องปลายนา ต.บัวสลี อ.แม่ลาว จ.เชียงราย	1. เครื่องปั้นดินเผา 2. เดากีบวอล 3. ชนาคาข้าว	1 - 3 วัน	30 - 50 คน	200 บาท/คน /วัน	นางวนิดา เตชะ 080-677-6237
3	ศูนย์การเรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียงบ้าน ป่าก่อ	หมู่ 4 ตำบลบ้าน หลวง อำเภอแม่ฮาด จ.เชียงใหม่	1. การเลี้ยงปลาดุก 2. การเลี้ยงกบใบป๋อ ซีเมนต์	1 วัน	20 คน	-	นางจิวรรณ์ พรมเสน 085-723-8485
4	ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ ชาวบ้าน	83 หมู่ 5 ชุมชนแม่ระ วาน ต.ยกกระบัตร อ.สามเงา จ.ตาก	1. การเลี้ยงวัวขุน 2. การเลี้ยงหมู	10-20 วัน	20-30 คน	แบบโฮมสเตย์	นายพงษ์สิทธิ์ นนทะชัย 085-781-0830
5	มูลนิธิชัยพัฒนา ม.3 บ้านหนองแปลง	ม.3 บ้านหนองแปลง ต.หนองหม้อ อ.ตากดี จ.นครสวรรค์	1. การเพาะเห็ด 2. การปลูกพืชสมุนไพร	3 วัน 2 วัน	20 - 30 คน 20 - 30 คน	2,000 บาท 3,000 บาท	นายอุดมศักดิ์ แห่งทอง 086-212-4694
6	แหล่งเรียนรู้การเกษตร ผสมผสานบ้านหนอง	หมู่ที่ 8 ต.บัวใหญ่ อ. น่าน้อย	1. การเพาะเห็ดจากขอนไม้ 2. การเลี้ยงโคเนื้อ	2 วัน	15-20 คน/ครั้ง	กลุ่มละ 5,000-15,000	นายธนภุต วรรณะชัย 093-261-5053

ที่	ชื่อศูนย์เรียนรู้/ แหล่งเรียนรู้	สถานที่ตั้ง	ชื่อกิจกรรม/ หลักสูตรการเรียนรู้/อบรม	ระยะเวลา การอบรม	จำนวนผู้เข้า รับการอบรม/ ครั้ง	ค่าใช้จ่าย (ถ้ามี)	ผู้ประสานงาน ศูนย์เรียนรู้
	ห้า	จ.น่าน				บาท	
7	ภูภาคพาร์มพอเพียง	บ้านร่อง เลขที่ 9 หมู่ 6 ตำบลดงเจน อ.ภูผามายาว จ.พะเยา	1. กิจกรรมการปลูกพืชได้ต้นน้อยนา2. กิจกรรมขุดบ่อล่อปลา	1-2 วัน	50 คน	-	นายเพชรวรรณ คำปัญญา 084-885-3002
8	บ้านทับเกวียนทอง (หมู่บ้านเปิดทองหลังพระ)	ม.13 บ้านทับเกวียนทอง ต.บึงบัว อ.วิเชียรบุรี จ.พิจิตร	1.ถ่ายทอดเทคโนโลยีพัฒนาที่ดิน 2.ข้าวปลอดสารปุ๋ยชีวภาพ	1 - 2 วัน	30 - 50 คน	200 บาท/คน	นายสุภัฏร์ จันทร์วงศ์ 098-784-8270
9	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านท่าช้าง	บ.ท่าช้าง ม.2 ต.ท่าช้าง อ.พหลพินิจ ม.จ. พิษณุโลก	1. กลุ่มออมทรัพย์ 2. การเพาะเห็ดนางฟ้า	5 ชั่วโมง 10 ชั่วโมง	50 คน 50 คน	6,000 บาท 12,000 บาท	นางจันทร์แรม ดวงแจ่ม 080-505-4590
10	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงตำบลพุทธบาท	159 หมู่ที่ 1 บ้านห้วยตุ้ม อ.ชนแดน จ.เพชรบูรณ์	การดำเนินชีวิตตามแนวทางการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	2 วัน	90 คน	150 บาท/คน	นายปราโมทย์ ทองอ้อม 089-776-1916
11	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ม.5 ต.แม่หลาย อําเภอเมือง จังหวัดแพร่	- กิจกรรมหลังงานทดแทน - เกษตรพอเพียงผสมผสาน	2 วัน	86 คน	-	นายบุญวงศ์อินทร์
12	สวนเกษตรตรวจทอง ต.แม่ลาหลวง	หมู่ 6 บ้านห้วยเก่า อ.แม่ลา้อย จ.แม่ฮ่องสอน	การทำปุ๋ยหมักเกษตรผสมผสาน	1 วัน	30 คน	-	

หมายเหตุ: สามารถดูรายละเอียดรายชื่อศูนย์เรียนรู้/แหล่งเรียนรู้ของแต่ละจังหวัดเพิ่มเติมได้ที่ www.nfe.go.th

